

Hevesvármegye

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI VÁRMEGYEI LAP

TARTALOM:

Lévay Mihály választott püspök, prelátnak
prépost. Ünnepe után.

A volt tiszafüredi kórházparancsnok:
József főherceg tábornagy és a 39-ik gyalogezredbeli tizedes.

A 60-as ezred hősi halottai emlékművének
leleplezési ünnepélye.

Dr. Végh József földbirtokos tiszafüredi
ügyvéd: A teljesítés lehetetlensége.

Dr. Hammersberg Elemér hatvani járás
orvos tb. megyei főorvos: Az Amerikai
Rákellenőrző Társaság szervezetének
és a rákoltatás terén kifejtett munkásságának
ismertetése.

Eger kereskedőinek és iparosainak új
lehetőséget nyit a megrövidített új Eger-
Ózdi út.

Az ország iparosainak tüntető gyűlése.

Dr. Friedl Gusztáv igazgató: Mezőgazdasági
dekonjunktúra és gyümölcstermelés.

Braun Károly egri főjegyző, polgármester-
helyettes: Az egri szüretéről.

Balogh István a Hevesmegyei Gazdasági
Egyesület titkára: Bécsi levelek.

„A”: Dr. Hirling Dezső takarékpénztári
igazgató: Jobb jövőnk útjai c. könyvről.

Továbbá hírek, beszámolók a megye minden
részéről.

1932. NOVEMBER HÓ 2.
III. ÉVFOLYAM. 12. SZÁM.

Minden csütörtökön friss pörköltkávét vásárolhat

H A J D U Á R M I N kereskedésében, Hatvanban.

7030/1932. **Hirdetmény.**

Hatvan községben a járási Főszolgabíró úr 2900/1932. sz. rendeletével a községi képviselő választások határidejét f. évi november hó 3-ik napjának (csütörtök) délelőtt 9 órájára tűzte ki. Amidőn ezt a választóközönséggel közlöm, egyben tudtára adom, hogy minden kerület 1—1 rendes és 1—1 póttagot választ s hogy a szavazás reggel 9 órakor kezdődik és délután 4 óráig tart.

A szavazások kerületenként történnek és pedig:

I. kerület, a községháza I. emelet tanácsterem.

Vezető: dr. Mayer Gyula, helyettese: Hegedüs Béla.

II. kerület, a községház végrehajtói iroda helyisége. Vezetője: Ring Gyula, helyettese: Fülöp István.

III. kerület, az állami ovoda. Vezetője: Atzél Béla, helyettese: Nagy Ferenc.

IV. kerület, a Polgári Kör. Vezetője: Dr. vitéz Sziráky Károly, helyettese: Fain András.

V. kerület, a Katholikus Kör. Vezetője: Várkonyi Sándor, helyettese: Turi János.

VI. kerület, Községi ovoda (uj-ovoda). Vezetője: Szilvássy János, helyettese: Buzás Mihály.

VII. kerület, a Kaszinó. Vezetője: dr. Illés Gyula helyettese: Hulinai János.

VIII. kerület, a Vasuttelepi áll. el. isk. tornaterme. Vezetője: Boros Miksa, helyettese: Forgách Sándor.

IX. kerület, a Máv. Dalkör helyisége. Vezetője: Matheidesz József, helyettese: Tolnay Lajos.

X. kerület, az Ujtelepi áll. el. isk. helyisége. Vezetője: Tornyai Károly, helyettese: vitéz dr. Lénárd Béla.

Hatvan, 1932. évi október hó 28-án.

Várkonyi Sándor s. k. főjegyző.

Eladó gyümölcsfa- oltványok

KESERÜ BÁLINT faiskolájában, Pusztamonostor, Szolnok megye. (A Magyar Faiskolai Szövetség tagja.) Alma, körte, szilva, kajszi, cseresznye, meggy, dió, eperfa nagról, vadkörte és vadalma, két éves csemeték. Versenyképes minőség és árak. Árjegyzéket kívánatra küldök. Látogatókat szívesen fogadok. Telepen közvetlenül a pusztamonostori vasútállomás mellett van.

Ezen hely

a BRISTOL szálloda Budapest részére van fenntartva.

Figyeljük az itt megjelenő további hirdetéseket!

Standard

rádiókészülékek.

Illés Béla

radiószaküzletében.
Eger. Telefon: 230.

Bell Miklós

tégla és
cserépgyára.

Mátraderecske.

Dámosgyörki

HANGYA

szövetkezetnél a híres tatai szén és tatai brikett kapható.

ASBESTPALA-ÉRTÉKESITŐ K. F. T.

„NAGYBÁTONY TULAKIP-EGYESÜLT IPARÉPÍTŐK R. T. = MISKOLCI ÉS TÁRSÁ ASBESTCEMENTPALAGYÁR B. T. PALAGYÁRTMÁNYAINAK KÖZPONTI ELADÁSI IRODÁJA: Budapest, V. Vilmos császár-út 32.
Sürgöny cím: PALAKÖZPONT Győr-PISZKÉN (Észtergom mel.) Telefon: 27430.

A legjobb és legbiztosabb tetőfedőanyag, amely soha javítást nem igényel, a tűz, fagy és vihart álló

„TERRENOL“ és a ** „UJLAKI“ ASBESTCEMENTPALA!

Kerületi képviselő HATVANBAN: Blumenthal Béla fakereskedő.

HEVESVÁRMEGYE

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI VÁRMEGYEI LAP

MEGJELENIK HAVONTA KETSZER. ELŐFIZETÉSI ÁRAK: EGÝ FÉRE 12 PENGŐ, FELEVERE 6 PENGŐ, NEGYEDEVERE 3 PENGŐ

Ünnep után.

Irtta: **Lévay Mihály** választott püspök, prelátus, prépost.

Szép volt, magasztos volt az az ünnepély, amely a volt cs. és kir. 60. gyalogezred elesett hőseinek emlékét örökítette meg Egerben. A hatvan esok rajongásig szeretett hős hadvezérének szózata volt katonáihoz és a vármegye lakosságához annak a főhercegnek nemesen érző szíveből fakadt. Mí méltó sajná a halála után is hálásan emlegetett József nádornak, méltó fia a magyarok által hön szeretett édes apának. József főherceg ércnél mára lándóbb emléket állított nevének nemesak ezzel a hazafias szózatával, hanem a világháborúban és azóta is katonái iránt tanúsított páratlan jószágával.

Az ünnepségről szinte albumnak mondható igen tartalmas füzetben emlékezett meg a „Hevesvármegye” buzgó szerkesztője. Egész sereg cikkel sietett bemutatni a hősiességről oly nevezetes vitéz gyalogezredet. A lap illusztrációi szépen fonodnak egybe a tartalmas és érdekes cikkekkkel.

Ebben a füzetben közé tett soraimban azt kerdeztem, vajjon támad-e sok hitvalloja annak a szeretetnek, amely készséggel hozza áldozatát a hazafeltárára a vertanu hősök özvegyeiert, árváiert?

A gyónvori ünnepség elmúlt. Az ott megjelent sokaság bizonyára szeretó tekintettel simogatta a hős gárdának még megmaradt és az ünnepségen résztvevő tagjait.

De mindezzel eleget tettünk-e a közeletnek? Virágaink azóta már elhervadtak az emlékoszlop tövében. Vajjon lelünk virágai nem jartak-e így? Éle szívünkben? A közeleten az a megváltó-szeretet, amellyel észre kell vennünk a hősöknek itt maradt vereit? Észrevenni, de úgy, hogy a szívünk nyilatkozzék meg ebben az észrevevésben. Nemesak észre venni, hanem keblünkre ölelni, szenvedó arcukat megsimogatni, keserü könyveiket letörölni, nélkülözésükben vigasztaló szó melle nekik kenyeret is nyújtani.

Isten egy embert küldött most árva nemzetünknek. Ennek az embernek legelső dolga volt szólni

minden magyar testvérehez”. Ez az ember az élő szó ereje által lelki kapcsolatot akar teremteni mindnyájunkkal. Azokkal is, akik eddig nem érezték, a lelki kapcsolatot szükségességét, a tízezer hős halála után tengernyi buba merültek iránt.

Magyarország miniszterelnöke „új utakon” akar bennünket vezetni. Gömbös Gyula, mert ő róla van szó, lát akarja formálni a nemzet lelkét.” Hát ezeken az új utakon még nagyon sokan nem próbáltak járni. Különösen nem azok, akik a nagy világegyesben itthon lehettek. Nemesak itthon, de sokan meg is gazdagodtak. Életüket, vagyonukat megmentették. Ezeknek a lelkét át kell formálni istenigazában. Észre kell vetetni velük, hogy a vérrózsákon taposni, a könnyek tengerén járni nincs joguk. A hősök vérrózsái, árváiknek elomló könnyei azt érdemlik tőlünk, tudjunk igazi áldozatot hozni értük.

Aki maga is hős és a harcerek forgatagából jött vissza közénk, hogy ezt a nemzetet új utakon vezesse és a lelkeket átformálja, legyen ezen az úton es ebben a nagy munkában vezérünk. Mái nehéz helyzetünkben azokra irányítsa figyelmünket, akik ebben az árva hazában a legárvábbak. Ertesse meg velünk, hogy nem szabad a nemtörődömség köpönyegébe bújni akkor, amikor a hála kötelező adójának letovásáról esik szó.

Meg kell érteni valahára ebben a hazában mindenkinek, hogy nyugalomunk és békés életünk ott azok a sírok, amelyek a világ négy táján szerte szórva, a magyar hősiességet hirdetik. Hogy ezek a sírok ne legyenek majd hirdetői a mi halátlanságunknak is, győzzük le magunkban az önzó embert. Oltsuk fel magunkra az áldozatos lélek hótiszta ruháját most különösen, amikor annyi nélkülözó testvérünk várja aggódva a közelgő telet.

Mutassuk meg, hogy terem még a magyar föld ma is hősöket, a testvéri szeretetnek áldozatkész hőseit!

József főherceg tábornagy és a 39-ik gyalogezredbeli tizedes!

Mélyen tisztelt Szerkesztő Uram!

Becses lapja legutóbbi számát olvasgatva, emlékezetemben felevenedett egy kedves eset. Legyen az egy szerény levél abban az óriási koszoruban, amely „József Apánkat” oly méltón megilleti.

1916. július 10-én egy 39. gy. e.-beli tizedes jelent meg a vöröskereszt egylet tiszafüredi kiségitő kórház irodájában.

Szabályszerüleg jelentkezett.

„Ezredorvos urnak alássan jelentem. Nagy István tizedes jelentkezem felvételre”.

Honnan jön, fiam?

„A harctérről”.

Nincs módomban felvenni. A rendelkezések szerint csakis a miskolci tart. kórházból szabad beteg felvennem.

Erre Nagy István uram káplári bugyelárisából elővesz egy lapot, és teljes önérettel nyújtja át. A papirlapon pedig ez volt:

„Ich bitte den Nagy István nach Tiszafüred zu bringen. Ich habe es ihm versprochen.

18. VI. 1916. Erzherzog Josef G. D. I. m. p.

Kérem Nagy Istvánt Tiszafüredre vitetni, megígértem neki.

1916. VI. 18. József főherceg m. p.

Für die Richtigkeit!

K. u. k. Feldspital 413. olvashatlan aláírás.”

Hát mondja fiam, hogy jutott ehhez az értékes íráshoz?

„A Hilfsplatzon voltunk, a mikor megjelent József Apánk. Beszélgetett velünk. Azt kérdezte tőlem: Hova való vagy Fiam? Alássan jelentem a Fenséges Urnak: Hajdu megye Egyekre. Akarsz-e haza menni?

Igen is akarok!

Van-e ott kórház?

Nincs!

Hol van a legközelebbi kórház?

Tiszafüreden!

Erre elővett a Fenséges Ur egy lapot és rá írta a parancsot!”

Természetesen „szabályellenesen” felvettem a kórházba és a magas rendelkezéssel indokolva jelentettem a miskolci Reserve Spitalnak.

A volt kórház parancsnok.

Esküvő. Október 21-én kettős esküvő volt Egerben az érseki palota házi kápolnájában. Ekkor esküdtek egymásnak örök hűséget *Wayand Margit* (Budapest, és *Szmrecsányi Dénes* dr. egri ügyvéd. Ugyancsak ekkor vezette oltárhoz *vitéz Uzonyi László* uradalmi intőző *Huszár Sárkát*. Az esketési szeritartást *Szmrecsányi Lajos* dr. egri érsek végezte. Tanúk voltak: *Szmrecsányi Miklós* ny. miniszteri tanácsos, *Gálbory József* törvényszék elnöke és *Petro Kálmán* dr. országgyűlési képviselő.

Hedry Béla tábornok búcsúja Egertől. *Hedry Béla* m. kir. honvéd-tábornokot, a miskolci 7-ik vegyesdandár gyalogsági parancsnokát és egri honvéd-állomásparancsnokot a 7-ik vegyesdandár helyettes parancsnokává nevezték ki. A tábornok 1928. júniusától a mai napig, mint állomásparancsnok nemcsak az alárendelt helyőrségnek, hanem a polgári hatóságoknak, testületeknek és a város egész lakosságának osztatlan igaz tiszteletét és őszinte szeretetét érdemelte ki. Mintaképe lett itt az új Magyarország magyar katonájának, aki teljes harmóniát és együttérzést teremtett meg a lelkekben a honvédség és a polgárság tagjai között. Nemcsak a társadalom vezetői, de az egyszerű földmivesek is megható szeretettel zárták szívükbe megnyerő személyiségét. Hedry tábornok ugyanis nemcsak a vegyesdandár honvéd gyalogságának nagytudású vezére volt Egerben, hanem a magyar nép lelkének nagy ismerője is, aki reggeli sétáinál vagy lovaglásainál számtalanszor elbeszélgetett úgy a városban, mint a határban a földmivelőkkel. Közel jutott lelkükhöz és a szeretet hidjával kötötte össze a magyar polgár és a magyar katona szívét. A város közönsége október 27-én este a Korona-szálló éttermében diszvacsorát rendezett a tábornok tiszteletére. Ugy az egyház, mint a polgári társadalom előkelőségei, mint a megjelent egyszerűbb polgárok megható szeretettel búcsúztak a távozó tábornoktól, aki november 1-én foglalja el miskolci állomáshelyét.

József kir. herceg tábornagy az emlékmű készítőjét Kienle György egri szobrászt melegen üdvözi a sikerült alkotásért.

A 60-as ezred hősi halottai emlékművének leleplezési ünnepélye.

Fényes, meghatározó és feledhetetlen szép ünnepe volt Egernek és egész Heves vármegyének október 9-én a 60-as ezred hősi emlékművének leleplezése.

A hatvanasok ünnepe már október 8-án, szombaton délután megkezdődött. Az Emlékbizottság h. elnökének *Havas Péter* ezredesnek vezetésével a 60-as bajtársak küldöttsége elzarándokolt a város délnyugati szélén fekvő „Hatvani-temetőbe”, *Arnótfalvy István* tábornok sírjához. A bajtársak kegyelete hatalmas koszorút helyezett Arnótfalvy tábornok fejfájára, aki mint a legöregebb 60-as tiszt, nyolcvan év sulyával a vállain, de páratlan kitartással, lelkesedéssel és körültekintéssel, ugyszólván egymaga vezette azt a hatalmas munkát, amelynek eredménye a gyűjtés sikere, az emlékmű elkészítése és felállítása volt. Sajnos, a leleplezésnek lényes ünnepét, nagy és önfeledő munkájának ezt a szép jutalmát nem érthette meg. Az Emlékbizottság, amelynek Arnótfalvy tábornok elnöke volt, nem tett szalagot a virágcsokorra. Koszorúszalag helyett egy acélzöld karszalagot tettek a virágok közé. A karszalagon ezüst 60-as szám ragyog. A rendezőség élén milyen büszkén viselte volna ezt a karszalagot — 60-as ezred színet — a leleplezés ünnepén Arnótfalvy tábornok! Talán a bajtársi küldöttség is erre gondolt, amikor némán, tisztelegve állott a sírhant előtt...

*

A Dobó István m. kir. 11. honvédegyaloezred zenekara szombaton este zenés takarodóval, vasárnap reggel zenés ébresztővel köszöntötte a várost. Eger házain, középületein nemzetiszín zászlók. A kora reggeli órákban még borús volt az ég. A rendezőség esőtől tartott, de nyolc órakor ragyogó nap-sütés áradt a kitisztult mennyboltról. Verőfényes, meleg októberi napot kaplak ünnepükre a 60-asok.

Az utcákon ünneplő tömeg hullámszik a Hunyadi-tér felé. A közönség soraiban egyre több a sötét ruhás férfi, akiknek mellén harctéri kitüntések ragyognak. A volt 60-asok közül sokan uniformisban jönnek az ünnepre. Messzi városokból és vidékekről érkező 60-as tisztek is sűrűn láthatók már az emlékműhöz vezető utcákon. Mindenki csodálattal, magyar büszkeséggel néz egy daliás 60-as tisztre: vitéz *Taby Árpád* testőrszázadosra, akinek a *Mária Terézia Rend* lovagi keresztje mellett ugyszólván valamennyi magas hadi kitüntetés ott ragyog a mellén, természetesen a sebesülési érem is. A „legvitézebb hatvanas” suttogják mögötte, amerre elhalad.

A színház előtt, az emlékmű terén cserkészek, tüzoltók és rendőrök csinálják a kordont. Itt *Polánkay László* dr. 60-as főhadnagy, volt zászlóaljsegédtiszt, az O. T. I. egri ügyvezetője a rendezés főnöke. Vele vállvetve dolgoznak vitéz *Márkus Béla*, *Márkus János*, *Lénart János*, *Balázs Jenő* dr., *Nemcssek Aurél*, *Szász Imre*, *Gremsperger Sándor* dr. volt 60-as tisztek. Kedves látványt nyújtott *Balázs Jenő* dr. ügyvéd, 60-as főhadnagy, aki reggel a régi 60-as egyenruhában jelent meg a Hunyadi-téren, de később ismét civilbe öltözött át. Hiába, annyi év után szűk lett a régi főhadnagyi zubbony.

A vasutállomásnál vitéz *Bartha István* dr. vármegyei tb. árvaszéki elnök, volt 60-as főhadnagy vezetésével bajtársi bizottság várja és fogadja az érkező hatvanasokat. A 60-as Emlékbizottság

nevében pedig *Würth Lajos* 60-as alezredes fogadja az érkezőket.

Az érsekkerti sportpályán már nyolc órakor gyülekeznek a volt 60-as katonák, úgy a tisztek, mint az altisztek és a legénység. Itt *Bartha Andor* százados, *Alföldi Béla* dr. ügyvéd és 60-as főhadnagy a rendezőség vezetői.

Ugyanekkor a Szvorényi-uti Olvasókör tágas udvarán már ezer vidéki 60-as részére készítik az izletes ebédet.

Az egész rendezés mint valami pompás óramű. Semmi kapkodás sehol. Programmszerűen folyik minden. Tudja mindenki a beosztását és teendőjét. Pedig a rendezőség legfőbb fejei *Puy József* tábornok és *Havas Péter* ezredes már korán reggel elindultak a város elé József kir. herceg fogadására.

A főherceg érkezése

Néhány perccel kilenc óra előtt érkezett József kir. herceg tábornagy autója Eger határába. A főherceg maga vezette a gépkocsit. Kisérétében volt állandó szárnysége: vitéz *Dréhr Endre* huszárszázados, *Puy József* tábornok és *Havas Péter* ezredes a 60-as Emlékbizottság nevében köszöntötték a főherceget, aki itt átszállott az egri érsek negyes fogatú disznintójára és balján *Puy József* tábornokkal folytatta útját Egerbe. A kerecsendi út vámházánál diadalkaput állított Eger város. Itt várja a királyi vendéget *Trak Géza* polgármester a városi képviselőtestület élén. A remek disznintóból teljes tábornagyi diszben, sastollas sapkával, az egybegyűlt ünneplő közönség harsány éljenzése közben, mosolygósan száll ki a főherceg. Eger polgármestere mély meghajlással eléje lép és a következő szavakkal köszönti:

— Királyi Fenség! Eger ezer éves város közönségének élén állok itt a város kapujában. Szerencsésnek érzem magamat, hogy a magyar nemzet lelkében ma is élő nagy nádor unokáját, az apaként rajongott, nagy magyar katonát, a magyar nép igaz barátját a 60-as hősök emlékművének leleplezése alkalmából városunk falai közé fogadhatjuk és neki hódolhatunk. Fogadja királyi Fenséged a város közönségének szívből jövő igaz hódolatát.

Lelkes éljenzéssel folytatta a közönség a polgármester szavait. József főherceg meleg, közvetlen hangon válaszolt:

— Hálásan köszönöm a szives fogadtatást. Eger város ünnepe az én ünnepem is, mert hőseket ünneplünk ma, akik életüket, vérüket, mindenüket áldozták, meghaltak a hazáért, azt a szent örökséget hagyva ránk, hogy éljünk a hazáért. Szeretettel köszöntöm Eger városának minden polgárát.

A királyi herceg ezután magyaros barátsággal kezét szorított Eger polgármesterével, majd beszállt az érseki diszkocsiba és a rezidenciába hajtatott.

Az érseki palota lépcsőházában *Hedry Béla* tábornok, egri honvédállomás-parancsnok, *Simenszky Elemér* csendőr-őrnagy, osztályparancsnok és *Kaáli Nagy Marcel* rendőrőtanácsos jelentkeztek a főherceg előtt, akit ezután *Hedry Lőrinc* főispán és *Okolicsányi Imre* alispán Heves vármegye közönsége nevében üdvözöltek.

Szmrecsányi Lajos dr. az egri főgyőházmegye ősz érseke a biborpiros szőnyeggel bevont lépcsők

délszaki növényekkel ékesített fordulójánál fogadta királyi vendégét, akit nagyon meleg szavakkal köszöntött.

Felvonulás az emlékműhöz

Kora reggeltől kezdve az érkező vonatok ontották Egerbe a 60-as ezred volt tagjait. A szalókiak „rezesbanda” kíséretében érkeztek 48-an, a községi bíró vezetésével, aki 60-as szakaszvezető. Hevesről, Mezőkövesdről, Gyöngyösről, Kömlőről, Tiszafüredről és sok más községből legalább egy-egy teljes hadi-létszámú szakaszban érkeztek a régi bajtársak. A filléres gyors hozta a budapesti és hatvani bajtársakat. Az ősi regiment fiai nagy tisztelettel fogadják az első harctéri ezredparancsnokot: *borscsevkai vitéz Léderer Gusztáv* altábornagyot, aki megilletődve, könyves szemekkel köszöntötte egykori katonáit. Vele érkezett *Pommersheim* tábornok, *Tnour Zdenko* ezredes. Ragaszkodó szeretettel üdvözölték a viszontlátás örömeiben a bajtársak a legendás nevű *Stoi Raimund* ezredest, *Lányi (Lamne) Árpád* ezredest, (a TESz alelnökét, aki azóta Rómában járt Mussolininál.) *Binder* alezredest, *Tolnay* vezérkari őrnagyot, majd *Stoltz Zsigmond* rendőrkapitányt, aki mint volt 60-as főhadnagy 58 budapesti volt 60-as rendőrbajtársát vezette a leleplezési ünnepre. A hatvani bajtársak maguk egy századot képeztek. *Vig Vilmos* igazgató és főszervező, 60-as hadnagy vezette őket katonai rendben, de ott láttuk a hatvani bajtársak élén Hatvan főjegyzőjét: *Várkonyi Sándort* is, aki mint minden hazai mozgalmnak, a 60-as emlékmű felállításának is kezdetől fogva tevékeny támogatója volt. Továbbá *Cserey Vilmos* tábornokot és *Ring Gyula* építésmérnök, ipartestületi elnököt is.

Az érsekkertben századokba osztott 60-as bajtársak, parancsnokaik vezetésével a Bornemisszacserkészek fuvós-zenekarának indulói mellett katonai menetben vonultak fel a Deák Ferenc utcán az emlékmű elé. A vitézek mellén ragyogott a sok arany és ezüst vitézségi érem, felelevenítve dicső tetteik emlékeit.

Ugy éreztük, hogy ugyanakkor egy másik regiment is feszes, ünnepi díszmenetben marsol a 12 méter magas márvány-piramis elé: ennél az előnél tiszter nagyobb 60-as regiment, a messzi harctereken elesett hős hatvanosok tizezer főnyi hadosztálya. Ugy éreztük, hogy messze valahol, vagy messze mindennütt az elkorhadt kis fakeresztek alatt kinyíltak a sírok és a mennyei ezredkürtös „Sorakozó”-jára felkelt és ide indult a hatalmas szellem-regiment. Talán *Bolegard* ezredes ur vezette őket fehér lován, aki első halottja volt a 60-asoknak az orosz fronton...

József főherceg leleplezi az emlékművet

Dél előtt 10 óra. Ünneplő sokaság lepi el a Hunyadi-teret és környékét. A rendező 60-as tisztek, a rendőrség és a cserkészek mindenkit helyére vezetnek. A lepelbe takart emlékmű jobb oldalán az egri helyőrség tisztikara, baloldalán a királydíjas és kormányzódíjas Egri Dalkör, elől és oldalt pedig a székeken egyházi és polgári méltóságok. Trombita diszjele harsogja, hogy most érkezik *József királyi herceg* az ünnepség színhelyére. A sokezer főnyi tömeg éljenzése között *Okolicsányi Imre* Heves vármegye alispánja lelkes szavakkal üdvözli a főherceget. A Dobó István m. kir. 14. honvédszázados ezred parancsnok érces vezényszavára vigyázba merevedik, majd puskával tiszteleg. A katonai zenekar hangszereinek felzuga Himnusz. A főherceg-tábor-

nagy millió magyarok szeretetétől kísért legendás alakja elvonul a tisztelegő diszszázad acélsisakos katonái előtt és helyet foglal diszszátorában.

Török Kálmán prépost-kanonok a tábori oltárnál csendes misét mond, amely alatt az egyesített egri dalárdák *Huszthy Zoltán* karnagy avatott vezetésével egyházi énekszámokat adnak elő. Mise után *vitéz Veszprémy Dezső* leánygimnáziumi igazgató elszavalja ez alkalomra írt ódái szárnyalású prólógusát, majd egy ősz tábornok tiszteletet parancsoló alakja jelenik meg a szónoki emelvényen: *Puy József* tábornok, a 60-as Emlék-nübizottság elnöke, aki a harc-téren leghosszabb ideig volt parancsnoka a 60-as ezrednek. Megilletődve köszönti a fényes vendéget, majd engedélyt kér az emlékmű leleplezésére.

Ezután *József kir. herceg* száll fel a szónoki emelvényre. A 60-asok és Eger lakossága dörgő éljenzéssel köszöntik. De tiszteletteljes mély csend támadt, amikor elkezd beszédét. Csodálatos vonzóereje van szavainak. Amit mond, nem elmélkedés, a főherceg eseményekkel tárja elénk magasztos gondolatait. Cselekmények követik egymást közvetlen hangú mondásaiban. Ezért beszéde magával ragadó, drámai erejű. Nem csoda, hiszen mint hadvezér maga is egy világdráma hőse volt.

Meghatottsággal hallgatta mindenki *József* főherceg beszédét. Többszörösen kitüntetett vitéz katonákat láttunk, akiknek szeméből ki-kigördült a könny-csepp. Egy-egy mondatnál pedig önkéntelenül, elemi erővel, rivalgó éljezésben tört ki a hallgatóságból a lelkesedés. Csodálatosan szép, drámai hatású beszéd volt. Hősköltelemény, de betűszerint igaz és történelmi tény. A főherceg beszéde végeztével koszorut helyezett az emlékmű talapzatára.

Török Kálmán prépost-kanonok

mondotta el most az ünnepi beszédét. Ékes szónoki képességének költői képzeletének, bölcseleti elmélyedésének, lángoló hazafiságának és nagy történelmi tudásának egyik legszebb megnyilatkozása volt ez a beszéd.

Eger város nevében *Trak Géza* polgármester ugyancsak nagyhatású és minden szavával megörökítésre méltó beszédben vette át megőrzésre az emlékművet, amelyet ezután megkoszorúztak a honvédség, a megye, a városok, községek és testületek küldöttségei.

Délben a Koronában bajtársi közös ebéd volt, amelyen *Kriston Endre* püspök a kormányzót, *Lányi Árpád* ezredes pedig a 60-asok nevében *József* főherceget köszöntötte. A főherceg nagy beszédben válaszolt és ismét megható szeretettel emlékezett meg a 60-asokról.

Rövidesen leleplezik Egerben Piller György százados márvány emléktábláját. Eger város képviselőtestülete, mint megírtuk, elhatározta, hogy a város szülőltének: *Piller György* honvédszázadosnak, a kardvívás 1932. évi olimpiai világbajnokának szülőházát márvány emléktáblával jelöli meg. Az emléktábla elkészítését *Trak Géza* polgármester *Kienle György* egri szobrászra bízta. Mint értesülünk, a város novemberben ünnepélyes keretek között fogja leleplezni a vivő világbajnok emléktábláját.

Olvasóinkhoz! Nagyon kérjük i. t. olvasóinkat, hogy előfizetési díjaikat haladéktalanul küldjék be hozzánk. A Hevesvármegye kiadóhivatala.

A teljesítés lehetetlensége.

Írta: Dr. VÉGH JÓZSEF.

A közgazdasági életben a pénz mennyiségét a társadalom ellátását kielégítő áruforgalom szükséglete határozza meg. Annyi pénznek kell a forgalomban lenni, amennyit egy ilyen áruforgalom igényel. Ha ennél több van, akkor inflatio, ha kevesebb van, akkor deflatio áll be. Kétségtelenül káros mindenik, amint-hogy a fehérvérsejtek tulszaporodása éppen úgy betegsége a testnek, mint a hiánya, de a társadalom ellátására és a termelésre összehasonlíthatatlanul károsabb a deflatio. Ennek a bizonyítására elég a közelmúlt évek tapasztalataira utalnunk. Az inflatio csak a papírpénz képzeleti értékét tette tönkre, ellenben a pénznek értékmerői és csereközvetítői szerepét és tulajdonságát nem érintette. A társadalom reális értékeit, azok csereviszonyát nem tudta kikezdeni. A termelést nem csökkentette, hanem erőteljesebb tempóra ösztönözte. A polgárságot befektetésekre, beruházásokra, újabb és újabb vállalkozásokra serkentette. A munkanélküliséget kiküszöbölte. Ellenben a deflatió éppen ezeket a reális értékeket tette tönkre. A pénz értékmerői tulajdonságát megingatta, csereközvetítői szerepéből kimozdítva áruvá tette s rászabadítván a nemzeti munkaerőre, annak kizsákmányolásával tönkre tette a termelést és a kapitalizmus tulhajtásának: a bankokrátiának és kartellismusnak a szolgálatában most a polgári gondolatot fojtogatja s a nemzetet gyilkolja testileg is, lelkileg is.

A közgazdasági élet szövívei abból a feltevesből indulnak ki, hogy a kibocsátott papírpénz aranyra váltását normális elgondolásban legfeljebb a papírok egyharmada szokta igényelni, tehát a papírpénznek a közlelőgásban elfogadott fedezete egyharmadrész arany. — Ha ennél több a kibocsátott papírpénz, ő szerintük akkor áll be inflatio. — Ők tehát csak a jegybank szempontjából nézik a helyzetet és ez okozza tévedésüket, holott a fedezet a nemzet pénzkincsére sohasem az arany, hanem mindég csak a termelés, a munka. Aranyra a nemzeti társadalomnak csak akkor van szüksége, mint fizetőeszközre, ha külkereskedelmi mérlege passiv, vagyis, ha egyéb áruval nem volt képes egyenlíteni a behozatalt. Ezért válik az arany minden legesekélyebb ingadozásnál áruvá és veszi el pénzszeropét. Miután az ő vagyonuk csak a könyvekben lefektetett számok által kifejezett pénzben van, ennek a pénznek a felhígítását és értéklendését látják minden fizetésieszköz-szaporításban. E mellett a felfogásuk mellett nem gondolnak semmi másra, mert ők nem termelnek, hanem számolnak, nem is törődnek a termeléssel, sőt lehetetlenné is teszik azt, mihelyst az érdekeik úgy kívánják, mihelyst azzal is vagyoni szaporulathoz tudnak jutni.

A világtörténelem, a bölcsességnek ez az örökbeccsü meglegya tanítja, hogy a ki az aranyat nézi az megvakul. Ők sem látják az aranytól a társadalmi örök működésének a rugóhoz. Nem látják a termelés szükségleteit, a munkanélküliség következményeit. Számításon kívül hagyják azokat a lelki és testi okokat, amelyek az egyént a fokozott munkára ösztönözik, melynek révén a társadalmi élet rendszer nyugodt folyása biztosítódik s jólétének javulása remélhető. Ők csak azt látják, hogy pénzük vásárló ereje növekszik, tehát napról napra, óráról órára minden szorgalom, takarékoság és eszesség nélkül is gazdagodnak s jólétüket óráról órára kevesebb pen-

gőért tudják megvásárolni, ellenben nem látják a keresetnélküli éhező milliókat, a fajpusztító egykét, a rengeteg nemzeti vagyont állandó romlását, melyet nem pótol a mindenható gondosság és szorgalom.

Ezeknek az okait pedig föl kell kutatni és meg kell szüntetni, ha életet akarunk lehelleni a nemzet testébe.

Kétségtelenül hibának tartjuk, hogy amikor gazdasági helyzetünk romlásnak indult s a pénz a képzeleti értékének mindenáron való fenntartása céljából megindított s a bankokratia által reá váló hatásában és következményeiben helyesen és korán felismert deflatio miatt kezdte veszíteni eredeti tulajdonságait és fokozatosan áruvá, mégpedig napról napra keresettebb áruvá alakult át, akkor az érszerőség mel-lőzésével aranyba rögzítették a követeléseket s amikor már nem volt aranyunk, aranyban követelték a üzleteket, holott a nálunknál jóval fejlettebb gazdasági életet élő és így jártasabb nemzetek hasonló esetben a tényleg fennálló aranyvalutájukat is felfüg-gesztették. Ez által az aránylag rövid idő alatt utalékok és kamatok címén felgyülemlelt köz és magán-tartozásokat, a számlákban szereplő és indokolatlanul 100-150% -al megnövekedett s a nemzeti munka-erő megrablásából és a kartellismus áruuzsorája kö-velkezettben keletkezett összegeket megtették valóságos arannyá, odarögzítették a legkeresettebb áru konjunkturális csereértékéhez, ellenben azokat az árukat és értékeket, melyeknek az az arany a tár-sadalmi forgalmát volt hivatva közvetíteni és csere-viszonyát meghatározni, amelyek valóságban hasonló erényeknek a szorgalomnak és takarékoságnak a gyümölcsei s ezeknek a gyünölesöknek a termel-ési eszközei voltak, ott hagyták a romlásban, akkor-tól kezdve követeltek tőlünk aranyban való fizetést, amitől kezdve a munka és munkatermékek értéke fokozatosan devalválódott sőt a mesterséges deval-vatio folytán elzárták előlünk annak a lehetőségét is, hogy az időközi elhasználás, kopás, pusztulás és elérés folytán értékükben és használhatóságukban beállott csökkenések a munka által pótolhassanak.

Ezek az okok eredményezték azt az értékelto-lódást, mely a bekövetkezett világgazdasági romlás egyéb okaival s az ebből eredő termelési válságok-kal együtt a mai gazdasági lehetetlen ülébe juttatták a polgárságot, mely az anyagi és erkölcsi pusztulás révén szédületes irammal sodródik bele a megsem-misülés örvényébe.

A menekvés gondja és kötelessége két irányban szabja meg teendőinket.

Az egyik az, hogy a teljesítésnek a lehetőség által teremtett határát és mérvét törvényhozás útján állapítsuk meg. Nem szabad elnézni, hogy az a sze-rencsétlen polgár, a ki a háza és földje értékének három, legfeljebb négy-tizedével tartozott, ebben az adósságban egész vagyonát elveszítse. Nem szabad eltűnni, hogy adós kiüzessék hajlékából, megfosz-tassék földjétől, megfosztassék kereseti és megélhe-tési lehetőségeitől s örök időre rabszolgája legyen egy tőkének, amely a világválságból megerősödvé, a törvényhozás által éppen a polgárság vagyonának és munkájának a terhére, a rovására megizmosodva és megnövekedve kerül ki, abból a világválságból.

amely a polgárság minden reális értékét, vagyonát és jövedelmeit tönkre tette. A világválság károsító hatását becsületesen meg kell osztani a nemzet minden tagja között s abból a készpénztökének is aránylagosan ki kell a részét vennie.

Hasonlítsuk össze a pénznek, az ingatlan vagyonnak, élő állatoknak és terményeknek a válság előtti vásárlási viszonyát, vessük össze ezeknek a javaknak terhelési arányát s az a kétségbevonhatatlan igazság tárul elbűnk, hogy ezekből a javakból, azoknak mai értékéből a teljesítés már lehetetlen s a legtöbb esetben az adós teljes vagyonának az elvonásával sem lehet letörleszteni.

Ez a lehetetlenülés pedig az adós hibáján kívül, emberi erővel meg nem akadályozható és el nem kerülhető módon következett be s ezt az értékvonulást, ezt a termelési válságot a legnagyobb gondosság és okosság mellett sem láthatta előre senki.

Ma már az adós elpusztult. A hitelezőn van a sor. Ha nem akarjuk elnézni, hogy mindenünk elpusztuljon, hitelező is adós is, akkor itt a segítség utolsó órája. A helyzet kérlelhetetlen logikája kötelez arra, hogy a világválság kártételeinek a visszelérésében is kikényszerítsük az egyenlőséget és ezeknek a reális értékeknek a csökkenése arányában le kell csökkentenünk az adósságokat is, mert a tulajdonképeni tartozás csak annyi ház, föld jószág és termény, amennyit a kölcsön összege a kölcsön-szerződés megkötésekor ezekben a javakban jelentett, a többihez a gazdasági válság folytán az adós külön vagyonának a rovására jutott a hitelező.

Le kell zárunk a múlt könyvelését s új lapot kell nyitni a jövőnek, hogy megindítsuk a munkát, a termelést.

A mesterséges pénzhiány és megnagyobbodott közterhek meggátolják a vállalkozást, haszontalaná teszik a termelést, a munkát. Az elszegényedés így napról napra terjed és erősödik, a szükségletek nőnek, a hiányok szaporodnak s ezekkel haladványszerűen gyengül a nemzeti munkaerő.

A termelés haszontalanságának a túlesigázott közterhek is okai. Vegyük pl. egy hortobágymenti szikes birtok kataszteri és adóívének adatait: szántó 169 kat. hold 442 öl, rét 51 hold 1359 öl, legelő 157 hold 1116 öl, adó alá nem eső 3 hold 430 öl; összes terület 385 kh. 177 öl, kataszteri tisztajövedelem 2532 a. kor. 66 fill. Ennek adója a következő:

földadó	587 P. 58 f.
rokkantadó 5" "	29 .. 40 ..
betegápolási pótagó 16" "	91 .. 01 ..
útagó 15" "	88 .. 14 ..
vármegyei pótagó 25" "	146 .. 90 ..
községi pótagó 55" "	323 .. 17 ..
mezőg. kamarai illeték 2 és fél " "	14 .. 69 ..
egyházi adó 25" "	146 .. 90 ..
Hortobágyjobbparti vízszabályozás	38 .. 50 ..
Tiszai vízszabályozási járulék	1367 .. 05 ..
vagyonadó	162 .. — ..
jövedelemadó	178 .. — ..
ebadó	3 .. — ..
közmunkaadó	90 .. — ..
szükségadó	86 .. 50 ..
rendkívüli pótlék	22 .. 05 ..
házagó és járulécai	65 .. 58 ..

összesen: 3443 P. 47 f.

azaz Háromezernégyszáznegyvenhárom pengő 47 fillér s ennek a birtoknak a haszonbérértéke volt kétszáz mm. buza.

Vagy vegyünk egy tiszafüredi tiszai mentetteri birtok adatai: terület 129 khold. az 1932. évi adója 2980 pengő 47 fillér.

Az előbbi birtokon termett az idén 20%-ot az arató és cséplési költségekre leütve, 96 m. 80 kgm. buza, a 15 P. 66 m. 40 kgm. árpa a 7 P. 10 m. 40 kgm. zab, a 8 P. és 115 m. csöves tengeri a 4 P. összes érték 2004 P. 60 fillér bruttó.

A másikon termett 43 m. 20 kgm. 45 kilós faj-sulyu buza a 6 P. 230 m. csöves tengeri, a 4 P. 89 m. 60 kgm. zab, a 8 P. összesen 1895 P. 20 fillér. Hol van a vetőmag? Hol a gazdasági rezszi? Tehát a teljesítés lehetetlen, a termelés irremotabilis még rendszeres termés mellett is, hátha ahhoz még a csapás is hozzájárul!

Nézzünk végig akármelyik paraszt portán! Akármelyik gazdaságban leszállított létszámú család, alig alig tengődő, magukat is nehezen vonzó éhes és beteg állatok, megfogyott és rossz karban levő jószágállomány, rozsdásodásnak induló ócska gépek, üzemen kívül került traktorok, zsibánusnak való szerzők, lyukas háztetők, duledező vakolatlan falak, kerítetlen udvarok, elhanyagolt, eldudvásodott, kiélt s rosszul művelt földek, amelyekbe ocsut vet mag helyett a gazda, mert a javát el kellett adni, sertés és aprólék dög.

A legtöbb helyen már nemcsak az adóra, meg a kamatra, de sóra, ruhára sem telik. Éhező, rongyos, ruhátlan, csenevész, sápadt gyerekek, bágyadt szemű, kisoványodott, szomorú asszonyok, elkudvetlenedett, mindentől irtózó férfiak, a kik már szülői kötelességüknek sem képesek megfelelni. Ez a magyar porta kepe. Meddig mehet még ez így?

Ez nem a honalapításra, nem a haza visszacszerzésre való felkészülés! Ez a magyar nemzet utolsó kálváriája!

Három esztendő gazdag termése is kevés lesz már ahhoz, hogy újra rendbehozzuk gazdaságunkat, felszerelésünket, gazdáink és munkásaink munkaképességét és készségét, földjeink termőképességét, még ha egyelőre terhe aztán semmi sem lenne a gazdáink.

Amelyik ország pedig nem termel, az elpusztul. A termelést tehát meg kell indítani, azt pedig csak úgy tudjuk megindítani, ha rentabilitásá tesszük! Az ész, a munka és a töke összefogásának eredménye a nemzeti jövedelem. A nemzeti összefogásban a bankárnak is részt kell vennie!

Tudjuk, hogy a világválságból megmaradt töke igen becses, de tudjuk azt is, hogy a kedvező konjunktúrát nagyon igyekszik kihasználni. Ne vegyen most nagyobb részt ki a nemzeti jövedelemből, mint amennyi őt a társadalmi viszonyok szerint megilleti. Teljesítse most ő is nemzeti kötelességét, amely abból áll, hogy *menet nehezebbek a termelési viszonyok, annál olcsóbban siessen a termelés segítésére.* A magyar mezőgazdaságot csak így lehet rentabilitáshoz juttatni, csak így lehet a termelést megindítani, már pedig e nélkül iparunk és kereskedelmünk is csak pusztulásnak szánt éhező gyermek lesz. A mezőgazdaságnak, iparnak és kereskedelemnek az egymásra utaltsága kézenfekvő és akkor segít magán az iparos és a kereskedő is, ha rentabilis termeléshez segíti a mezőgazdaságot is. *Annak a telennek, amelytől lejni akarunk, enni kell adni!*

1932. október hó 30.

Az Amerikai Rákellenőrző Társaság szervezetének és a rákoltatás terén kifejtett munkásságának ismertetése.

Írta: Dr. Hammersberg Elemér.

Professor Dr. J. Colt Bloodgood a baltimorei Johns Hopkins egyetem sebésztanára megállapítása szerint a mellrák esetek 75% -a gyógyítható volna, ha a korai stádiumban lennének diagnosztizálva és helyesen kezelve. Dr. J. E. Mac. Kenty a new-yorki Manhattan kórház fül, orr, torok osztályának vezetője megállapítása szerint a gégerák esetek, ha a korai stádiumban vétetnek kezelés alá, majdnem 100 százalékosan gyógyíthatók. Dr. G. H. Senken a new-yorki Knickerbocker kórház sebésze ugyanezt állítja a bőr rák esetek 90 százalékaról. Dr. W. P. Healy a new-yorki Memorial kórház nőgyógyászati osztály vezetője és méhnyakrák 65 százalékaának gyógyíthatóságáról számol be. A new-yorki Bellevue kórház sebészeti osztályán folytatott tanulmányaim közben, a korai ajakrák eseteknek 85 százaléka láttam tökéletesen gyógyulni rádiumtűk és egyidőben alkalmazott röntgen besugárzások által. Dr. Shirley W. New-York City egészségügyi biztosa többek között a következőket mondja: „miután a korán diagnosztizált és idejében kezelés alá vett rákosetek nagy százaléka tökéletesen gyógyítható, a rák elleni küzdelem leghathatósabb legyőzetei: elsősorban a rák-szintómákról jól informált közönség, továbbá minden gyanus esetben egy azonnali szakorvosi vizsgálat. Miután a rák kórokozójának felledezése mind ez ideig nem sikerült, szerinte a közönség nem tehet egyebet, mint igyekezzen megismerni a tudományos szakköröknek a rákkérdésben elfoglalt mai álláspontját és a szakköröknek jó tanácsát megfogadva a legkisebb gyanú esetén is azonnal szakorvoshoz fordulni. Véleménye szerint a rák egy közegészségügyi probléma, amelyet mint ilyet kell kezelni. A new-yorki Rákellenőrző Társaság 1930. októberi, negyedik évi gyűlésén dr. E. Carter Wood a columbiai egyetem rákkutató intézetének igazgatója a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott a Társaság eddigi működéséről és megállapította, szerint a Társaság működésének szükségességét mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a négy év alatt kifejtett munkásságával a rákhalálozási statisztika határozottan megjavult. A társaság egyesületi vezetési módjárata megállapítása szerint: „a laikus közönség egy részét kétségkívül hypochondriá tette, azonban szerinte még mindig jobb idegesnek lenni, mint rákban megatni. Az idegességet meg lehet gyógyítani. Felszólalása kapcsán elbeszélte, hogy egy orvos egy alkalommal felkeresve őt, a következőket mondotta neki: „A maga módjárata nagyon idegessé teszi az embereket. Ma délelőtt négy ijedt ember keresett fel rendelésben.” Erre ő megkérdezte az orvost, hogy a négy közül hánynak volt rákja? Az orvos azt válaszolta: csak kettőnek. Megkérdezte továbbá az orvostól, hogy mindkét rákos eset korai eset volt-e? Az orvos azt válaszolta, hogy igen. Ezután az orvost megnyugtatta, hogy tehát meg volt adva a lehetőség annak, hogy mind a négy páciensét meggyógyítsa úgy a két idegeset, mint a két rákbajost. Beszédét azzal fejezte be, hogy mindazon kritikákra, hogy a rákoltatás hystériát produkál, a fentebb elmondott történet a válasza.

Dr. M. Nicoll, West-Chester megye egészségügyi biztosa a gyűlés elnökehez a következő levelet intézte: „Igen nagy örömmre szolgál bizottságának munkáját jóváhagyom. Ha a rák kérdésben valami-

lyen fontos haladás eszközölhető, az életmentés és a rákbetegségek kapcsán észlelhető szenvedések csökkentése terén, úgy ez csakis azon irányadó vonalak betartásával lesz elérhető, melyeket az ön bizottsága olyan bölcsen állapított meg. Sokszor tapasztalom, hogy a haladás útjába sajnálatos akadályokat igyekeznek gördíteni elnamarkodott és ok nélküli jelentésekkel; e jelentések oly alaptalan specifikus kurárról számolnak be, melyek sok felesleges lelki, fizikai és anyagi szenvedést is eredményeznek. Véleményem szerint ezen a bajon csak a közegészségügyi oktatás segíthet azzal, hogy úgy az orvosvilágot, mint a nagyközönséget lelkébe beleoltja azt aényt, hogy mi tekintettel a baj állandóan szaporodó pusztításaira, nem várhatjuk be a rák kórokozójának és a specifikus védőszereknek felfedezését, hanem máris rendelkezünk megfelelő eszközökkel, melyek segítségével a rák korai esetét megállapítani és növekedését kiítani tudjuk, a menthetetlen eseteknél pedig módunkban áll a szenvedéseket is nagy mértékben enyhíteni.”

E gyűlés kapcsán Mme. Curie az elnökhöz a következő üzenetet küldte: „Amint orvos barátaimtól értesülök, a rákoltatás terén még igen sok a tennivaló, de teljesen egyetértek társaságuk céljaival és meggyőződésem, hogy a rák kérdésben nagy előny az, ha a közönség az eddig ismert tényekről kellőképpen informálva van.”

A Rákellenőrző Társaság nyilvános oktatási munkáját az újságkiadók és hirdetési osztályok vezetői 1927-ben bár rokonszenvvel figyelték, azonban beszámolóikban bizonyos aggodalom töltötte el őket az irányban, hogy olvasóközönségük a laikus oktatással szemben nem fog-e ellenszenves indulattal viselkedni? Ovatosságuk kapcsán eleinte rokonszenvük mellett is csak igen kevés helyet bocsajtottak a Társaság közleményei számára. 1930-ban a Társaság már kétszeres annyi helyet rendelkezett mint 1927-ben. Az újságok nyilvánossági értékét a közegészségügy terén az állami ráklinikák látogatottságára vonatkozó statisztikai számok bizonyítják a legjobban. Az újságok információi alapján 45,2 százalék kereste fel a klinikákat. Orvosok tanácsára 26,3 százalék, barátok tanácsára 15,1 százalék, minden befolyástól mentesen pedig 12,9 százalék jelentkezett vizsgálatra. Jellemző a Társaság intenzív munkásságára, hogy pl. 1930-ban New-Redfordban a vizsgálatra jelentkezők csak 22,5 százaléká bizonyult rákban megbetegedettnek, míg 77,5 százalék azon kellemes tényről győződhetett meg, hogy tényleg nem szenved e szörnyű bajban.

1927-ben a Társaság egy bizottságot bízott meg azzal a feladattal, hogy tegyen javaslatot arra vonatkozólag, hogy mily eszközökkel és módszerekkel lehetne a rák betegek gyógykezelését megjavítani? E bizottság javaslatának megtételéhez elsősorban egyéni tanulmány tárgyává tette a rák problémát, azután e problémára vonatkozólag számtalan információt szerzett be és az összegyűjtött információkat orvosokkal, sebészekkel és egészségügyi hivatalnokokkal alaposan megvitatta. Továbbá áttanulmányozta az 1928-ban Londonban tartott rák-konferencia összes jelentését és végül Európa számos országában tanulmányutat téve, ezen országok illetékes ténye-

amely a polgárság minden reális értékét, vagyonát és jövedelmeit tönkre tette. A világválság károsító hatását becsületesen meg kell osztani a nemzet minden tagja között s abból a készpénztökének is aránylagosan ki kell a részét vennie.

Hasonlítsuk össze a pénznek, az ingatlan vagyonnak, élő állatoknak és terményeknek a válság előtti vásárlási viszonyát, vessük össze ezeknek a javaknak terhelési arányát s az a kétségbevonhatatlan igazság tárul elbűnk, hogy ezekből a javakból, azoknak mai értékéből a teljesítés már lehetetlen s a legtöbb esetben az adós teljes vagyonának az elvonásával sem lehet letörleszteni.

Ez a lehetetlenülés pedig az adós hibáján kívül, emberi erővel meg nem akadályozható és el nem kerülhető módon következett be s ezt az értékrombolódást, ezt a termelési válságot a legnagyobb gondosság és okosság mellett sem láthatta előre senki.

Ma már az adós elpusztult. A hitelezőn van a sor. Ha nem akarjuk elnézni, hogy mindenünk elpusztuljon, hitelező is adós is, akkor itt a segítség utolsó órája. A helyzet kérlelhetetlen logikája kötelez arra, hogy a világválság kártételeinek a csiszolásában is kikényszerítsük az egyenlőséget és ezeknek a reális értékeknek a csökkenése arányában le kell csökkentenünk az adósságokat is, mert a tulajdonképeni tartozás csak annyi ház, föld jószág és termény, amennyit a kölcsön összege a kölcsön-szerződés megkötésekor ezekben a javakban jelentett, a többihez a gazdasági válság folyóján az adós külön vagyonának a rovására jutott a hitelező.

Le kell zárunk a múlt könyvelését s új lapot kell nyitni a jövőnek, hogy megindítsuk a munkát, a termelést.

A mesterséges pénzihiány és megnagyobbodott közterhek meggátolják a vállalkozást, haszontalanná teszik a termelést, a munkát. Az elszegényedés így napról napra terjed és erősödik, a szükségletek nőnek, a hiányok szaporodnak s ezekkel haladványszerűen gyengül a nemzeti munkaerő.

A termelés haszontalanságának a tülesigázott közterhek is okai. Vegyük pl. egy hortobágymenti szikes birtok kataszteri és adóívének adatait: szántó 169 kat. hold 412 öl, rét 54 hold 1359 öl, legelő 157 hold 1116 öl, adó alá nem eső 3 hold 430 öl; összes terület 385 kh. 177 öl, kataszteri tisztajövedelem 2532 a. kor. 66 fill. Ennek adója a következő:

földadó	587 P. 58 f.
rokkantadó 5" "	29 .. 40 ..
betegápolási pótdadó 16" "	91 .. 01 ..
útadó 15" "	88 .. 14 ..
vármegyei pótdadó 25" "	116 .. 90 ..
községi pótdadó 55" "	323 .. 17 ..
mezőg. kamarai illeték 2 és fél " "	14 .. 69 ..
egyházi adó 25" "	146 .. 90 ..
Hortobágyjobbparti vizszabályozás	38 .. 50 ..
Tiszai vizszabályozási járulék	1367 .. 05 ..
vagyonadó	162 .. — ..
jövedelemadó	178 .. — ..
ebadó	3 .. — ..
közmunkaadó	90 .. — ..
szükségadó	86 .. 50 ..
rendkívüli pótlék	22 .. 05 ..
házdó és járuléka	65 .. 58 ..

összesen: 3443 P. 47 f.

azaz Háromezernégyszáznegyvenhárom pengő 47 fillér s ennek a birtoknak a haszonbérértéke volt kétszáz mm. buza.

Vagy vegyünk egy tiszafüredi tiszai mentetteri birtok adatai: terület 129 khold. az 1932. évi adója 2980 pengő 47 fillér.

Az előbbi birtokon termelt az idén 20%-ot az aratás és cséplési költségekre leütve, 96 m. 80 kgm. buza, a 15 P. 66 m. 40 kgm. árpa a 7 P. 10 m. 40 kgm. zab, a 8 P. és 115 m. csöves tengeri a 4 P. összes érték 2004 P. 60 fillér bruttó.

A másiknál termelt 43 m. 20 kgm. 45 kilós faj-sulyu buza a 6 P. 230 m. csöves tengeri, a 4 P. 89 m. 60 kgm. zab, a 8 P. összesen 1895 P. 20 fillér. Hol van a vetőmag? Hol a gazdasági rezszi? Tehát a teljesítés lehetetlen, a termelés irremotabilis még rendes termés mellett is, hátha ahhoz még a csapás is hozzájárul!

Nézzünk végig akármelyik paraszt portán! Akármelyik gazdaságban leszállított létszámú családtag, alig alig tengődő, magukat is nehezen vonzó éhes igás állatok, megfogyott és rossz karban levő jószág-állomány, rozsdásodásnak induló ócska gépek, üzem- kívül került traktorok, zsibánusnak való szer- számok, lyukas háztetők, duledező vakolatlan falak, kerítetlen udvarok, elhanyagolt, eldudvásodott, kiélt s rosszul művelt földek, amelyekbe ocsut vet mag helyett a gazda, mert a javát el kellett adni, sertés és aprólék dög.

A legtöbb helyen már nemcsak az adóra, meg a kamatra, de sóra, ruhára sem telik. Éhező, rongyos, ruhátlan, esenevész, sápadt gyerekek, bágyadt szemű, kisoványodott, szomorú asszonyok, elkedvetlenedett, mindentől irtózó férfiak, a kik már szülői kötelességüknek sem képesek megfelelni. Ez a magyar porta kepe. Meddig mehet még ez így?

Ez nem a honalapításra, nem a haza vissza- szerzésre való felkészülés! Ez a magyar nemzet utolsó kálváriája!

Három esztendő gazdag termése is kevés lesz már ahhoz, hogy újra rendbehozzuk gazdaságunkat, felszerelésünket, gazdáink és munkásaink munkaké- pességét és készségét, földjeink termőképét, míg ha egyéb terhe aztán semmi sem lenne a gazdáink.

Amelyik ország pedig nem termel, az elpusztul. A termelést tehát meg kell indítani, azt pedig csak úgy tudjuk megcsinálni, ha rentabilissá tesszük! Az ész, a munka és a töke összefogásának eredménye a nemzeti jövedelem. A nemzeti összefogásban a bankárnak is részt kell vennie!

Tudjuk, hogy a világválságból megmaradt töke igen becses, de tudjuk azt is, hogy a kedvező kon- juktúrát nagyon igyekszik kihasználni. Ne vegyen most nagyobb részt ki a nemzeti jövedelemből, mint amennyi őt a társadalmi viszonyok szerint megilleti. Teljesítse most ő is nemzeti kötelességét, amely ab- ból áll, hogy *mennél nehezebbek a termelési viszonyok, annál olcsóbban siessen a termelési segítségére.* A magyar mezőgazdaságot csak így lehet rentabili- táshoz juttatni, csak így lehet a termelést megindi- tani, már pedig e nélkül iparunk és kereskedelmünk is csak pusztulásnak szánt éhező gyermek lesz. A mezőgazdaságnak, iparnak és kereskedelemnek az egymásra utaltsága kézenfekvő és akkor segít ma- gán az iparos és a kereskedő is, ha rentabilis ter- meléshez segíti a mezőgazdaságot is. *Annak a te- hénnek, amelyetől fejni akarunk, enni kell adni!*

1932. október hó 30.

Az Amerikai Rákellenőrző Társaság szervezetének és a rák-oktatás terén kifejtett munkásságának ismertetése.

Irta: Dr. Hammersberg Elemér.

Professor Dr. J. Colt Bloodgood a baltimorei Johns Hopkins egyetem sebésztanára megállapítása szerint a mellrák esetek 75 %-a gyógyítható volna, ha a korai stádiumban lennének diagnosztizálva és helyesen kezelve. Dr. J. E. Mac. Kenty a new-yorki Manhattan kórház fül, orr, torok osztályának vezetője megállapítása szerint a gégerák esetek, ha a korai stádiumban vétetnek kezelés alá, majdnem 100 százalékban gyógyíthatók. Dr. G. H. Seaken a new-yorki Knickerbocker kórház sebésze ugyanezt állítja a bőrrák esetek 90 százalékáról. Dr. W. P. Hoaly a new-yorki Memorial kórház nőgyógyászati osztály vezetője a méhnyakrák 65 százalékának gyógyíthatóságáról számol be. A new-yorki Bellevue kórház sebészeti osztályán folytatott tanulmányaim közben, a korai ajakrák eseteknek 85 százalékát láttam tökéletesen gyógyulni rádiumtűk és egyidőben alkalmazott röntgen besugárzások által. Dr. Shirley W. New-York City egészségügyi biztosa többek között a következőket mondja: „miután a korán diagnosztizált és idejében kezelés alá vett rákesetek nagy százaléka tökéletesen gyógyítható, a rák elleni küzdelem leghatékosabb fegyverei: elsősorban a rák-szintómákról jól informált közönség, továbbá minden gyanús esetben egy azonnali szakorvosi vizsgálat. Miután a rák kórokozójának felleldezése mind ez ideig nem sikerült, szerinte a közönség nem tehet egyebet, mint igyekezzék megismerni a tudományos szakkörokröknek a rákkérdésben elfoglalt mai álláspontját és a szakkörokröknek jó tanácsát megfogadva a legkisebb gyanú esetén is azonnal szakorvoshoz fordulni. Véleménye szerint a rák egy közegészségügyi probléma, amelyet mint ilyet kell kezelni. A new-yorki Rákellenőrző Társaság 1930. októberi, negyedik évi gyűlésén dr. E. Carter Wood a columbiai egyetem rákkutató intézetének igazgatója a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott a Társaság eddigi működéséről és megállapította, hogy a Társaság működésének szakértelességét mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a négy év alatt kifejtett munkásságával a rákhalálozási statisztika határozottan megjavult. A társaság ügyesebb vezetői hadjárata megállapítása szerint „a laikus közönség egy részét kétségkívül hypochondriárrá tette, azonban szerinte még mindig jobb idegesnek lenni, mint rákban meghalni. Az idegességet meg lehet gyógyítani. Felszólalása kapcsán elbeszélte, hogy egy orvos egy alkalommal felkeresve őt, a következőket mondotta neki: „A maga hadjárata nagyon idegessé teszi az embereket. Ma délelőtt négy ijedt ember keresett fel rendelőmben.” Erre ő megkérdezte az orvost, hogy a négy közül hánynak volt rákja? Az orvos azt válaszolta: csak kettőnek. Megkérdezte továbbá az orvostól, hogy mindkét rákos eset korai eset volt-e? Az orvos azt válaszolta, hogy igen. Ezután az orvost megnyugtatta, hogy tehát meg volt adva a lehetőség annak, hogy mind a négy páciensét meggyógyítsa úgy a két idegeset, mint a két rákbajost. Beszédét azzal fejezte be, hogy mindazon kritikákra, hogy a rák-oktatás hystériát produkál, a fentebb elmondott história a válasza.

Dr. M. Nicoll, West-Chester megye egészségügyi biztosa a gyűlés elnökéhez a következő levelet intézte: „Igen nagy örömmre szolgál bizottságának munkáját jóváhagynom. Ha a rákkérdésben valami-

lyen fontos haladás eszközölhető, az életmentés és a rák-betegségek kapcsán észlelhető szenvedések csökkentése terén, úgy ez csakis azon irányadó vonalak betartásával lesz elérhető, melyeket az ön bizottsága olyan bölcsen állapított meg. Sokszor tapasztalom, hogy a haladás útjába sajnálatos akadályokat igyekeznek gördíteni elnamarkodott és ok nélküli jelentésekkel; e jelentések oly alaptalan specifikus kurákról számolnak be, melyek sok felesleges lelki, fizikai és anyagi szenvedést is eredményeznek. Véleményem szerint ezen a bajon csak a közegészségügyi oktatás segíthet azzal, hogy úgy az orvosvilágot, mint a nagyközönséget lelkébe beleoltja azt aényt, hogy mi tekintettel a baj állandóan szaporodó pusztításaira, nem várhatjuk be a rák kórokozójának és a specifikus védőszernek feltalálását, hanem máris rendelkezünk megfelelő eszközökkel, melyek segítségével a rák korai esetét megállapítani és növekedését kiirtani tudjuk, a menthetetlen eseteknél pedig módunkban áll a szenvedéseket is nagy mértékben enyhíteni.”

E gyűlés kapcsán Mme. Curie az elnökhöz a következő üzenetet küldte: „Amint orvos barátaimtól értesülök, a rákkutatás terén még igen sok a tennivaló, de teljesen egyetértek társaságuk céljaival és meggyőződésem, hogy a rákkérdésben nagy előny az, ha a közönség az eddig ismert tényekről kellőképpen informálva van.”

A Rákellenőrző Társaság nyilvános oktatási munkáját az újságkiadók és hirdetési osztályok vezetői 1927-ben bár rokonszenvvel figyelték, azonban beszámolóikban bizonyos aggodalom töltötte el őket az irányban, hogy olvasóközönségük e laikus oktatással szemben nem fog-e ellenszenves indulattal viselkedni? Orvosságuk kapcsán eleinte rokonszenvük mellett is csak igen kevés helyet bocsájtottak a Társaság közleményei számára. 1930-ban a Társaság már kétszer annyi helyet rendelkezett mint 1927-ben. Az újságok nyilvánossági értékét a közegészségügyi terén az állami rák-klinikák látogatottságára vonatkozó statisztikai számok bizonyítják a legjobban. Az újságok információi alapján 45,2 százalék kereste fel a klinikákat. Orvosok tanácsára 26,3 százalék, barátok tanácsára 15,1 százaléka, minden befolyástól mentesen pedig 12,9 százalék jelentkezett vizsgálatra. Jellemző a Társaság intenzív munkásságára, hogy pl. 1930-ban New-Redfordban a vizsgálatra jelentkezők csak 22,5 százaléka bizonyult rákban megbetegedettnek, míg 77,5 százalék azon kellemes tényről győződhetett meg, hogy tényleg nem szenved e szörnyű bajban.

1927-ben a Társaság egy bizottságot bízott meg azzal a feladattal, hogy tegyen javaslatot arra vonatkozólag, hogy mily eszközökkel és módszerekkel lehetne a rák-betegek gyógykezelését megjavítani? E bizottság javaslatának megtételéhez elsősorban egyéni tanulmány tárgyává tette a rák problémát, azután e problémára vonatkozólag számtalan információt szerzett be és az összegyűjtött információkat orvosokkal, sebészekkel és egészségügyi hivatalnokokkal alaposan megvitatta. Továbbá áttanulmányozta az 1928-ban Londonban tartott rák-konferencia összes jelentését és végül Európa számos országában tanulmányutat téve, ezen országok illetékes ténye-

zőinek véleményét összegyűjtötte és megfigyelés tárgyává tette az ezen országokban észlelhető kutató és gyógyító módszerek eredményeit. A bizottság jelentése szerint az európai összes szakértők véleménye egyöntetűen az, hogy mielőtt a rákellenőrzés terén egy tényleges javulásra lehetne számítani, a rák gyógyszolgálatot lényegesen meg kell javítani. A jelenben a rák gazdaságilag vetekedik a szivbajjal a halált okozó elsőbbségért. Miután a rák esetek terjedése évről-évre szaporodást mutat, ennélfogva hivatva van rá, hogy egy még fontosabb gazdasági és gyógytani szerepet vigyen. A rák abban különbözik a többi fontosabb, halált okozható kórtól, hogy amennyiben beavatkozást nem történik, kivétel nélkül halált okoz, de viszon idejében diagnosztizálva és helyesen kezelve sok esetben gyógyítható.

Ha megvizsgáljuk a rák-diagnózis és terapia kérdését, azt tapasztaljuk, hogy a gyógytan ezen ága nagyon változékony folyamatot jelent és különböző klinikai megfigyeléseket és alapos laboratóriumi munkát igényel. A speciális kórszövettani vizsgálat, mely csak alapos képzettségű kórszövettani buvár végezhet, nem elégedhetik meg a rákos daganat kórszövettani eredetének kikutatásával, hanem a rosszindulatúság és a rádiológia sensibilitási (érzékenységi) fok megállapításával segédkeznie kell a klinikai diagnózis és prognózis felállításánál. A sebész és radiológus munkáját tehát a histopathológus vizsgálatának eredménye szabja meg. Annak a Bizottságnak tehát amelyiket a Társaság a rák gyógyszolgálatának megjavítására irányuló javaslati tétel megtételére küldött ki, figyelembe kellett vennie, hogy a rákbetegség diagnózisa és terapiája legkevesebb három speciális képzettségű szakorvost (histopathológust, sebészt és radiológust) igényel.

A Bizottság előterjesztett javaslatában javasolja minden nagyobb városban lehetőleg az egyetemnek fennhatósága alá tartozó és a legmodernebb kórszövettani, körvegytani, röntgenológiai valamint legkevesebb két miligramm rádiummal rendelkező radiológiai és sebészeti osztállyal rendelkező egy-egy rákintézet felállítását. Minden ilyen intézet a legmodernebb kezelés nyújtása mellett a rákkutatás és a rák-oktatás kérdésével is foglalkoznak. Javasolja továbbá a rákintézetekkel nem rendelkező helyeken a rákintézetek fennhatósága alá tartozó és a legmodernebb eszközökkel felszerelt rákkórházak haladéktalan felállítását. Ezen kórházaknak a rákintézetekkel való kooperációjának szükségességét a személyzeti költségek redukálása céljából javasolja. Meglévő kórházak csak felszerelés dolgában modernizálандók, azonban a rákban szenvedő betegek külön osztályba tömörítése nem szükséges.

Javasolja azonkívül minél több jól felszerelt és kiváló szakképzettségű orvosok vezetése alatt álló ugynevezett diagnosztikus ambulanciák felállítását, melyek a vagyontalan betegeknek díjtalanul állnának rendelkezésére. Szükségesnek tartja a nem mindig magas magán kórszövettani laboratóriumokkal szemben az egyetemi, kórházi, vagy állami kórszövettani laboratóriumokban koncentrálni valamennyi kórszövettani vizsgálatot, mert véleménye szerint a laboratóriumi diagnosztikában mutatkozó hiányok kepezik a legkomolyabb akadályokat a hathatós szolgálatban. Elismeri annak a szolgálatnak a fontosságát, melyet a gyógyíthatatlan rák betegek számára szolgáló rákotthonok nyújtanak mert teljesen megfelelnek olyan szükségeknek, melyeknek más úton nehezen lehetne eleget tenni, bár megállapítása szerint ezen isolált

rákotthonok bizonyos definitív hátrányok mellett működnek, mely hátrányok sokszor igen komolyak.

Hazánk halálozási statisztikájában is vezető szerepet foglal el a rák. Szegénységünk és megcsontköttségünk mellett a világviszonylatban is elsőrangú kórszövet-búvárokkal, sebészekkel, röntgenológusokkal és radiológusokkal rendelkezünk. Egyetemi klinikáink és kórházaink a legszükségesebb anyagi körülmények között is bámulatot keltő tökéletes munkát végeznek. Tudósaink heroikus munkásságát kétségkívül megkönnyitené a kultur-nívó oly fok emelése, mely lehetővé tenné minden be-egségnek a legkoraiabb stádiumban való kezelésbe vételét. Bár az utolsó évtizedben gomba módon elszaporodott és teljesen meddő társadalmi szervezkedés láttára már majdnem szükségét éreztem szervezkedni minden szervezkedés ellen, a fentebb ismertetett amerikai Rákellenőrző Társaság eredményes munkásságának megismerése után szükségét érzem, akár olyan állami intézkedésnek, akár oly társadalmi szervezet felállításának, amelyik céljaul tűzné ki, hogy minden ember az önmaga szervezetével, szerveinek funkciójával, a reá leselkedő betegségekkel és a betegségek elleni védekezés módjaival tisztában lehessen. Ha a középiskolai tanulóktól megkívánják az algák és moszatok biológiai vagy a tehén bendője emésztési folyamatának teljes ismeretét, miért ne lehetne a tanuló iljuságot egy általános anatómiai, biológiai, kórtani és higiéniai tárgykörű oktatásban is részesíteni? Elképesztő az a tudatlanság, amellyel a szakember akár a kulturigényű lények körében, akár a journalistikában nap-nap mellett találkozik a legprimitívebb kérdésekben. Naponta számtalanszor használunk számos e körbe tartozó fogalmat anélkül, hogy a lényegével tisztában volnának. Hány intelligensnek tartott egyén szájából hallok pl. ily precizen előterjesztett kérést, hogy „kérem doktor ur vizsgáljon meg, mert úgy érzem vakbél irritáción vagy magas vérnyomásom van”. Ha azonban az illetőtől történetesen megkérdezném, hogy mit ért a vakbél vagy a vérnyomás fogalma alatt, s mi az egyik, vagy a másik lényege? a válaszadás elől minden bizonytalansággal azzal az indokolással térne ki, hogy „kérem én csak laikus vagyok és e kérdésekkel soha nem foglalkoztam.”

A járványok terén szerzett szomorú tapasztalataim sokszor megcáfolják a sokat hangoztatott kultúrfőlényt és véleményem szerint addig, amíg a leg-elemibb egészségügyi rendszabályok megvalósítása is csak a legerélyesebb hatósági beavatkozás igénybe vételével vihető keresztül, kultúrfőlényről beszélni sem lehet.

A minden iránt érdeklődő és fogékony gyermek agyat már az ovodában teletömik sok értelmetlen szegű játékverssel, pedig a „Lánc-lánc eszterlánc eszterlánc cerna” ostoba szövege helyett, egy-egy értelmes versbe foglalt higiéniai rendszabályra épp oly vidáman folyhatna a körbe forgás és a csöppségek lelkületébe játszva idegződnek be a tisztaság, a kézmosás, vagy a fogápolás szükségessége és haszna. Az iskolán kívüli népoktatás programjába is felveendőek volnának mindezen tárgykörök és a vöröskereszt-egylet fiókjai is hasznosabb munkát végeznének, ha mulatságok és műkedvelő cabaré előadások rendezésén kívül egészségügyi népszerű előadás-sorozatok tartásának megszervezésével is foglalkoznának. Hasonló feladat várna a közművelődési egyesületekre is. A rádió stúdió a szűkes talajok megjavítási problémáján kívül időnkint népegész-

ségügyi ismeretterjesztő előadások tartásával is foglalkozhatna. Az ily irányú kulturmisszióra vállalkozó egyesületek számára az országos közegészségügyi intézet gondoskodhatna népszerűen összeállított előadássorozatokról, előadókról és oktató filmekről.

Megcsonkítottságunkban, kifosztottságunkban és lefegyverzettségünkben csak a tudás fegyvere az, amit semmiféle leszerelési konferencia el nem vehet tőlünk! Fegyverezzük fel tehát magunkat a tudás minden fegyverével, egyéni biztonságunk, Hazánk és a jövő generáció egészségügye érdekében!

Az amerikai Rák-ellenőrző Társaság jelszava: „Fight Cancer with knowledge” „Tudással küzdj a rák ellen”. A mi jelszavunk kiterjeszhető minden bajunkra, betegségünkre . . . „Tudással küzdjünk nemzetünk egészségessé, naggyá és hatalmassá tételéért!”

Eger kereskedőinek és iparosainak új lehetőségeket nyit a megrövidített új Eger-ózdai út.

Eger terményeinek egyik legjobb piaca az ózdi gyárvidék és e környék bányavidékei. Nagy baj volt azonban, hogy az Eger—putnoki vasut ebben a tekintetben teljesen elhibázott építkezés, mert ennek a vasutnak csak akkor volna nagyobb gazdasági jelentősége Egerre nézve, ha Ózdon keresztül vezetne. Eger város egyik legtevékenyebb vezető férfja, *vitéz Subik Károly* kanonok, nem egy ízben sürgette már, hogy Borsodnádasdon keresztül létesítsenek vasuti összeköttetést az Eger—putnoki vasut és Ózd között. Ennek az eszációnak részbeni sikerét jelenti most az, hogy a Szilvásvárad és Ózd között kiépített új országút harminc kilométerrel hozza közelebb Ózdot Egerhez. Szilvásvárad mellett már csak 750 méter hosszú utvonallal kiépítése van hátra. A község azonban teljesen kimerült anyagilag és a rövid szakasz építési költségeire Eger város érdekeit kereskedőtől és iparosaitól kér segítséget. *Siemer Ferenc* bornagykereskedő, az Egeri Kereskedők Testületének ügyvezető elnöke, belátva a cél nagy jelentőségét, mozgalmat indított az érdekeltek között és cége részéről maga is jó példával jár elől abban, hogy ha a mai időkben nehéz áldozattal is, de segítsék elő az új ut mielőbbi megnyitását. Bizonyos, hogy Eger kereskedőinek és iparosainak új lehetőségeket nyit a 30 kilométerrel rövidebb ózdi út és ismét időszerűvé teszi *Subik Károly* fent említett mozgalmát is.

Az ország iparosainak tüntető gyűlése.

Az ország szűkülő iparosainak tüntető gyűlése impozáns keretek között zajlott le az ország fővárosában. Gombös Gyula miniszterelnök és Fabinyi Tihámér kereskedelemügyi miniszter megjelenése is jelezte, hogy milyen nagy súlyt helyez a kormány az iparos kérdés sürgős megoldására.

A szenvedő iparosság baját, keserveit a segítség módját Ring Gyula építőmester, a hatvani ipartestület elnöke és az ország iparosainak egyik legkedvesebb vezetője tette szóvá.

Ugy a miniszterelnök, valamint a kereskedelemügyi miniszter a legmelegebben üdvözölték Ring Gyulát felszólalása alkalmából és a gyűlésen megjelenteket megnyugtatták, hogy a kormány eminens feladatának tekinti az iparosság bajának orvoslását.

Esküvő. Vajda Ica és Elbert Imre egyházi esküvője okt. hó 26-án volt a hatvani izr. hitközség templomában. Az új házaspárt meleg szeretettel üdvözölte a város egész társadalma

Hatvan község diszes koszoruját a 60-as hősi halottak emlékoszlopának leleplezése alkalmából Várkonyi Sándor főjegyző tette le.

Átalakítják és kibővítik az egri strandfürdőt. Eger város az inségakció, illetve téli szükségmunka keretében átalakítja és kibővíti strandfürdőjét, azaz a mai női uszodát. Az uszoda medencéjét 25x50 méter bőségre építik ki és így hossza csaknem az Eger patakig fog terjedni. A nagyszabású munkát az egri Nagy Testvérek építésszek vállalata végzi.

Tanítóképző internátus épül Egerben. Vitéz *Subik Károly* apát, oldalkanonok, az egri egyházmegye főtanfelügyelője, nevének és a közjóért folytatott fáradhatatlan munkásságának a nagy és önzetlen alkotásoknak már eddig is gazdag sorozatával állított emlékháttal Egerben. A Katolikus Legényegylet székházának impozáns kibővítése, felemelése és páratlan berendezése, a felső kereskedelmi liúiskola, az orsolyita zárdaiskola és sok más intézmény megalapítása után most egy korszerű és minden tekintetben megfelelő internátust épített a százéves egri érseki tanítóképző számára. Az új internátus az érseki kert északi szélén épül fel.

Kápolna szentelés. Lisieuxi szent Teréz napján szentelték fel a róla elnevezett kápolnát a mátrai Horthy Miklós tudószanatórium udvarán. A felszentelést dr. Szmracsányi Lajos érsekközpásztor megbízásából Magnin Adorján gyöngyösi plebános végezte. A mű létesítése körül dr. Genersich Andor igazgató fejtett ki elismerésre méltó munkát.

Nemzeti zárandokhely lesz a Kékes csucsán. Messze kiható, nemzeti és vallási szempontból is nagy fontossággal bíró terv közeli megvalósításáról számolhatunk be. A Kékes csucsán tervbe van véve a Patrona Hungariae hatalmas szobrának, valamint egy kápolnának létesítése. A megvalósításra irányuló mozgalom országos jellegű lesz. A létesítésre kápolna 100 km-re lesz a budai lánchídfőnél lévő 0 kilométertől. Értesülésünk szerint addig is, amíg e nagyszerű terv a megvalósulás stádiumába jut, Miskolczi Gyula mérnök a Kékes csucsán épülő Kékes Szálló egyik társtulajdonosa a szálloda épületében fog egy termet a kápolna céljára rendelkezésre bocsájtani.

Rendbejöttek a gyöngyösi r. kath. polgári és felsőmezőgazdasági iskola ügyei. Mélyen elszomorító események zajlottak le a közelmúltban Gyöngyös város ezen gazdaságilag igen fontos iskolájánál. Az iskola anyagi ügyei teljesen ziláltak voltak, a tanítás menetét és eredményét is károsan befolyásolták azok a személyes természetű harcok, amelyek ugyszólván az egész intézmény tekintélyét aláásták. Örömmel adunk hírt róla, hogy ezek a zavaros állapotok megszűntek. Dr. Puky Árpád polgármester, Magnin Adorján plebános, dr. Hacker Béla városi főügyész és Stiller Kálnán nyugalmazott igazgató hatásos működésének tudható be az örvendetes változás.

Mezőgazdasági dekonjunktúra és gyümölcsstermelés.

Írta: **Dr. FRIEDL GUSZTÁV.**

Az árhanatlás hullámai talán sehol oly rombolást nem végeztek, mint a mezőgazdaságban. És mégis, ha közelebbről vizsgáljuk a helyzetet, azt látjuk, hogy a gyümölcs, de különösen a téli alma, mint szilárd szikla állta ebben az árban a helyét. Miért?

Mert a gyümölcsfogyasztás az egész világon nagy mértékben emelkedett, míg a liszt és hús-fogyasztás csökkent. Evvel magyarázható, hogy a fogyasztó asztalára különösen a téli alma kg-ként már 60—140 filléres áron kerül. Kellő kereskedelmi szer-

vezkedés után a termelő is részt vehet ezen elég magas árakból.

Mit jelenthetne Heves megye mezőgazdaságának, ha 15—25 évvel ezelőtt olyan előrelátással, aminőt egyik-másik földbirtokosnál láttunk, minden gazdaságban csak 5—6 hold téli almás telepítés történt volna. Mert köztudomású, hogy vármegyénk éghajlata a célra első helyen alkalmas. Bizonyítéka ennek a Reesk határában fekvő cca 30 holdas almás, melyet évek óta a Chinoin gyár kezel, hogy a kártevők elleni küzdelem rentabilitását bemutassa.

Permetező csapór, a reesai almásban

Permetéssel megvédeni termős Reesken

Hogy milyen segítséget jelentene ma minden gazdaságnak, ha egy néhány hold téli almása volna, azt alábbi gyakorlatilag szerzett számadatok mutatják.

Egy holdon átlag 70 almafa fér el, ezek már a 10—15 ik éven túl átlagban, a rossz termő éveket beleszámítva, 50 kg. termést adnak, ha a kellő talajmivelésről, metszésről és főként a védekezésről gon-

a számítások alapján képező átlagterméseket. 70 fa után holdanként 35 q. értékesíthető téli alma értéke 30 filléres alapon kerekén 1000 pengő. Hát ha még megszerveznék a gazdák az értékesítést, hogy a téli 140 filléres árakból is élvezhessenek valamit. Egy-két hold almást pedig még a legkisebb gazda is telepíthet és 5—6 évig, amíg kezd teremni, köztes műveléssel hasznosíthatja a földet és így meg sem érzi a befektetést.

Még most nem késő. Heves megye jövője a gyümölcsstermelésben lesz. Válasszuk a szőlő volt nálunk a múlt alapja, a jövőben a gyümölcs lesz az, — ha nem késlekedünk — és okulunk a szemünk előtt fekvő példákön.

A permetezetlen fak lombját lerakva a herényes.
Reesk, 1930. V. 15. Foto Dr. Friedl.

A rendszeresen permetezett fak teljes virágzását mutatják a Reesken.
Reesk, 1932. V. 15. Foto Dr. Friedl.

**A vármegye minden községében megjelenik
a „HEVESVÁRMEGYE”!
Itt eredménnyel hirdethet!**

AZ EGRISZÜRET

21—28 1/2 cukor fokos mustok, de a mennyiség fele a tavalyinak — Fogytán az ó-bor készlet — Az idei mustból kiváló minőségű lesz az egri bikavér
Beszélgetés Braun Károly egri polgármesterhelyettes főjegyzővel szüretelés közben a szőlőben

Eger, október 24.

Az idei nyár és ősz különösen kedvezett a szőlőknek. Nagyszerű mustokat szűrnek mindenfelé, ám a mennyiség lényegesen kisebb a múltévénél. Egerben már régen tart a szüret, sőt ma már a befejezés küszöbén áll a nagyobb termelőknél is. A Cigléd dombjain, szüretelés közben kerestük fel szőlőjében Eger egyik legelső szőlősgazdáját: *Braun Károly* h. polgármester városi főjegyzőt, aki az alábbiakat mondotta a *Hevesvármegye* munkatársának:

— Már a juliusi közgyűlésünkön felolvasott polgármesteri jelentésben megmondtam, hogy szomorú következménye lesz a szőlőmolynek, mert senki sem védekezik. Pedig a szőlőmoly ellen egyöntetűen és egyszerre kellene védekezniök a gazdáknak. Eredményt csak úgy érthetünk volna el, ha ugyanazon a napon mindenki bepermetezhette volna szőlőjét *nikotin-lével*. A védekezés elmulasztásának szomorú következménye itt van: az egri szőlőknek a felet a moly szüretelte le. A jobb szőlőkben 50, másutt pedig 75 százalék átlagosan a kár. Így a múlt évi 58 ezer hektoliterrel szemben az idén mindössze 25—30 ezer hektoliterre becsülhetjük az egri hegyek bortermését.

A minőség kiváló. Sokkal jobb a múltévénél. Legalább öt cukorfokkal jobb az idei must átlaga a normális évek átlagánál. Még a kistermelőknél sem volt 21—22 fokos aluli must, ami legalább 13 Malligand-foknak felel meg a bornál. Emellett az idei must egészséges, nem rothadt, penészes szőlőből való, mint a tavalyi.

(Beszélgetés közben eljutunk a szőlőzúzó malomhoz és a présházba. A Klosterneuburgi mérő 26—28 1/2 cukorfokot mutat különböző fajú mustoknál a főjegyzőnek, aki így folytatja szavait.)

Az idén ritka kiváló minőségű vörös borra van kilátásunk. Az egri bikavérnek körülbelül 12 fokos bornak kell lennie. Ezzel sem túlságosan erősöbnek, sem túlságosan gyengébbnek. Fontos azonban a jó színe, a buké és aroma mellett. Eppen ezért

valódi jó bikavér egy félézázadban alig 4—5 évjáratnál van. Akár esőt kap, akár tulérett ugyanis a szőlő, elveszti a megfelelő festőanyagát. Az idei esztendő ebből a szempontból kedvező volt és kilátásunk van rá, hogy sikerülnek a vörös borok. Boldogult apám például 24 cukorfokon aluli mustból sohasem készített bikavért.

A bor értékesítése? Ezt a kérdést, úgy látszik minden segítség nélkül is megoldja az idő. Az ó-bor készletek mennyisége ezúlszerint Egerben alig tehető többre, mint 15 ezer hektoliter. A kistermelőknél már nem igen van ó-bor. Izz érthető is, mert az elmúlt télen a kisemberek maguk értékesítették boraikat. Naponta 200 hektoliter is kiment a városból kocsikon az északi községekbe feért, szénért. Így az a helyzet, hogy ha valami munkaalkalomhoz, keresethez jut népünk, jövőre ilyenkor már egy kanál bor sem lesz Egerben. Természetesen a borárak is jelentékenyen emelkedtek. Véleményem szerint azonban még jobban fog emelkedni a bor ára, ha tul leszünk a mostani kényszereladások idején. Most még sok megszorult szőlősgazda kényszerből olcsón adja el legjobb borait is. Számításba véve azt, hogy mindenfelé gyenge termés volt az idén, jövő ilyenkorra nagy értékük lehet a gyengébb boroknak is. — ha ugyan az annyi katasztrófális esztendő miatt leszegényedett bortermelő meg tudja addig tartani készletét.

A must iránt is élénk érdeklődés tapasztalható a kereskedelmi részéről. Cukorfokként egy fillért kálnak külföldi szállításra a mustert, ha legalább 23 cukorfokos. Véleményem szerint azonban a must ha felul van 23 fokos, nem egy fillérral ér többet.

Sajnos a szőlősgazdaság még mindig ott tart, hogy a törkölyt kidobjuk a szemétre, trágyanak. Nemzetgazdasági szempontból is nagy érték megy így veszendőbe, a szeszkartel politikájának dicsőségére. Békében olyan árat fizettek a törkölyért, hogy kitelt belőle a szőlősgazda egész szüreti költsége.

Bécsi levelek.

Írta: Balogh István.

Bécs ma határozottan a szocializmus jegyében áll. Ez annyira igaz, hogy sokszor a vörös jelzöt is elebe teszik. A fekete-sárga Bécs után ma vörös Bécs. Első látásra nem sok különbség van a kettő között, de ha a régi Residenzstadt kiegyensúlyozott és egész Ausztriában elfoglalt előkelő pozícióját keressük a mai kis Ausztriában, úgy azt sehol sem találjuk.

A fekete-sárga Bécs a híres Lueger polgármestere idején hangadó osztrák nacionalizmus megtestesítője volt, s fővárosára büszkén tekintett egész Ausztria. A mai Bécs néhány várostársával, Graz, Wienerneustadttal együtt a szociáldemokrácia előtérbe nyomulásával kiesett a tartományok nem szocialista és túlnyomórészt erősen nacionalista irányzatából és ma más a tartományok és más Bécs mentalitása. Viszont a majdnem fél Ausztriát jelentő

Bécs nem elég erős arra, hogy akaratát a tartományokra erőszakolja, a tartományok viszont nagyon kevés támaszt találnak Bécsben.

Az utóbbi idők nem kedveznek Bécsben sem a szociáldemokráciának. Az elért eredményekkel szemben, amit általában maguk a szociáldemokraták is keveseknek: olyan tehertertelek állanak szemben, amelyek ezeket az eredményeket is kétségessé teszik.

Ausztria erősen nagyipari jellegénél fogva a koronaromlás, az infláció idején jelentős vagyontokat temelt, különösen hatalmas anyagi javakhoz jutott hegyi vasutjainak villamos üzemre való berendezése során. Ezek a javak annál értékesebbek, mert a vizezők kiépítésével Ausztriát szénimporttól kimélik magazonfelül a sok alagutas hegyvasut teljesítőképességét a füstmentesség folytán növelik. A helyzet azon,

ban úgy alakult, hogy a számított forgalomnak egyre csökkenő tendenciája mellett ma már alig egy töredéke maradt meg, különösen mióta Svájc a Gotthard vasutat villamosította. Így bár ezekhez a nagyszabású berendezésekhez inflációs természetűen folytán ugyan ingyen jutott Ausztria, előnyük ma már alig észlelhető, ellenben az erőteljesen kifejlesztett villamosító ipar ma óriási munkahiánnyal küzd. A villamosítási munkálatok lezárultak, a várt anyagi eredmények elmaradtak, minden ezen nagyszabású munkával kapcsolatos gazdasági tevékenység megszűnt és nyomasztó munkanélküliség jelentkezik. Ezt elsősorban a városokba települt ipar érzi meg és követelőzően kiált újabb munkaalalmak után. Ilyenek azonban, az infláció újabb bevezetésének gondolatától való aggodalom miatt nem adódnak.

A közüzemek csökkenő bevételeit a szociális igények nagymérvű kiterjesztése úgy igénybe veszi, hogy befektetésekre, közmunkákra pénz nem marad. Viszont ezek elmaradása miatt a magángazdaság munka nélkül áll s adózőképesége hihetetlenül lecsökkent, így komoly aggodalmak vannak a költségvetés egyensúlya iránt.

Fokozzák ezen aggodalmakat az osztrák pénzügyintézetek nehézségei, melyek a legnagyobb intézet, a Creditanstalt összeomlása óta megoldhatatlannak látszanak. A pénzügyintézetek nehézségeit fokozza az, hogy eredeti nagy vagyonaik alapját adó vállalkozásaik a monarchia utódállamaiban szétszórta új viszonyok között erősen nacionalizálódó irányzatot kellett, hogy kövessenek és az addig harmonikusan összeműködő szervezet széthullott.

Vezető bécsi közgazdasági körök véleménye szerint a tartományok és Bécs között létrejött azon kompromisszum, hogy az osztrák élelmezés ellátása az osztrák mezőgazdaságnak jusson, s ezért magas mezőgazdasági vámtételek kerüljenek alkalmazásba: szóval az autarchia elvének keresztülvitele az oka, ma már orvosolhatatlannak látszó bajoknak. A jelentős munkával és szubvenciával termelő osztrák mezőgazdaság csak magas vámvédelem mellett tud boldogulni, időnként még így is más tiltó beviteli rendelkezések szükségesek, hogy az árakat tartani tudják. A magas vámok azonban jelentős állami pénzügybevitelt biztosítanak, s ezen szükséges pénzek érdekében a szocialista kormányzat eleget tesz az agrárok kívánságainak.

A magas vámok miatti magas élelmiszerárak hatása azonban nem maradhatott el. Az osztrák munkás drágán él. bérkivánalmi tehát nagyok. Magas bérek mellett az osztrák iparcikkek drágák s a gyengébben megalapozott osztrák ipar, mely dumping áron dolgozni komoly belfogyasztás miatt nem tud, a legkomolyabb válságba került.

Az osztrák mezőgazdaság fejlesztése és a szocialisták uralkodásának biztosítása érdekében bevezetett agrárönellátás elvének rendszeres keresztülvitele meglazította és részben tönkre is tette azon külkereskedelmi évtizedes összeköttetéseket, melyeken

Ausztria ipari produkciója biztosan nyugodott, s ma a romlásnak oly fokán állanak, mely inflációs idők újból való bekövetkezésének jeleit mutatja.

A külföldi kölcsönökkel feltűnően támogatott Ausztria ma már annyira nélküli kivételének visszaesése miatt a nemes és kevésbé nemes valutákat, hogy külföldi vasutak fuvardíjainak beszedésekor 10—20 % felárat számít schillingben. Vagyis saját stabilizált valutájának bizonyos relációban való leromlottságát hivatalosan is kénytelen elismerni.

A nagyobb katasztrófa elkerülése érdekében számos javaslat fekszik megtárgyalásra készen. Ezek legtöbbje az agrárállomokkal, elsősorban Magyarországgal való új szerződések kötését kívánják, kedvezményes vámok nyújtása, az úgynevezett preferencia alapján. Remélik, hogy ebben az esetben a Magyarországnak fizethető jobb agrárárak folytán Magyarország felvevőképessége fokozódni fog és az osztrák ipari termelés is fellendülhet. Ennek a benünket közelről érintő tervnek a megakadályozói azonban befelé torzsalkodó, de kifelé teljesen egyetértő alapon ma még oly erősek, hogy rövidesen alig várható komoly közeledés. Az osztrák nacionalista agrárok az elért magas terményárak miatt, a szocialdemokrácia és a kormányzat a szükséges magas vámbevételek finánciális előnyei miatt egyelőre kintartanak álláspontjuk mellett s alig remélhető egy kompenzációs alapokon létrejött szerződésnél, jobb többet jelentő szerződés, amelyre pedig mindkét oldalon szükség látszik lenni.

A kifelé való teljes egyetértés ellenére is erősen kifejezésre jutnak a tömegekben rejlő elégedetlenség hullámai Bécsben. Egyrészt a polgári lapok, melyeket már most munkások is olvasnak, állandó felvilágosító munkát folytatnak a szocialdemokrata kormányzat tékozló fiúra emlékeztető gazdasági politikájáról, másrészt a szocialista jelszavak és jelmondatokhoz hasonló szállóigéket törekszenek a tömegek értelmébe bevésni. Ezek közül a leghatásosabb, mert legáltalánosabban érzett: *Marxismus bringt massenelend*, a marxismus tömegnyomort hoz magával. Ilyen jelszavak hangoztatásával dolgoznak az osztrák keresztényszocialisták.

Igen jellemző, hogy a legutolsó hetekben a szocializmusnak a szakszervezetek megingathatlannak hitt rendszerére épített hadserege súlyos vereséget szenvedett. Ez a vereség egész váratlanul jött. A bécsi kelmelestő iparban bérviszályok állottak elő s a szakszervezet leállította az üzemeket a sztrajk elrendelésével. A munkaadók azonban meghirdették a munkát: s oly tömegekben kapták a munka nélkül állók ajánkozását, hogy a munka pár nap alatt megindulhatott s ma teljes erővel folyik. Ez a tény borzasztó deprimáltságot keltett a szakszervezeti munkásokban azért, mert a jelentkezett munkások magok is szakszervezetiek, s igaznak bizonyult az a másik új jelszó is: *Arbeitsnot ist Hungersnot*.

Köszönetnyilvánítás.

Testvérünk, **Deák János** nyug. hevesi főjegyző elhunytá alkalmával megnyilvánult őszinte részvétért, az összes ismerősöknek — de különösen Heves nagyközség közönségének — hálás köszönetünket tolmácsoljuk.

A gyászoló testvérek.

Dr. Hirling Dezső: jobb jövőnk utjai.

(Athenaeum II. kiadás.)

Dr. Hirlinget a gazdasági világválság ránk eső része érdekli. Lehetőségeket keres, megoldásokat ajánl, amelyekkel a kedvezőtlen világszintű helyzet ellenére belső gazdasági helyzetünket egyensúlyba hozhatjuk.

Munkája első részében összeállítja és kritikával megvilágítja a javaslatokat, melyek jobb jövőnk útjait biztosítani hivatva vannak. A kiindulási pontot természetesen mezőgazdaságunk felsegítése adja: Magyarország 8 millió lakosa 60 százalékának életét a föld adja, ezek jó sora valamennyi magyar jólétét is jelenti.

A mezőgazdasági probléma központjába a buza árának minimalizálását állítja, 15 pengővel jelölve meg az árnívót, amely mellett a termelés rentabilitása biztosítva van. Részletes terv jelöli meg az utat, amivel — állami beavatkozással — ez az árnívó elérhető és kiszámítja az áldozatot, amivel ez tartható. A többi mezőgazdasági termék a buza ára után igazodik, így egy csapásra biztosítva lenne az egészséges árnivellődés. A mezőgazdasággal foglalkozó lakosság anyagi megerősödése az ipari fogyasztás jelentős növekedését, fellendülését, másrészt az adozóképesség emelkedése folytán az államháztartás biztos egyensúlyát is jelentené.

Dr. H. érinti azután valamennyi jelentős gazdasági kérdésünket, a fontos problémákat részletesebb boncolás alá is veszi. Sürgeti a kartellek hathatósabb ellenőrzését (a Pénzügyi Központtal analog szervezésével), a közüzemek redukálását, a szubvenciók helyett olcsó ipari kölcsönt. Egészséges telepítési politikát követel, gondoskodást az ifjúságról, hadiözvegyekről, rokkantokról, frontharcosokról.

Energikus külpolitikát kíván: hozzuk jünktimba Trianonon külföldi anyagi kötelezettségünk teljesítését. Ne a nagyhatalmak felé, de agrárkonföderációk irányába orientálódjunk!

A munkás kérdésben az olasz „Carta del Lavoro” példáját ajánlja. Olasz tanulmányok hatása látszik az érdekképviseletek kiépítésének propagálásánál is.

Végezetül a közigazgatás reformját sürgeti, a közéletben váltsák fel a jogászipolitikusokat politikai közgazdászok. Mindenekelőtt: minden pozícióba igaz magyar érzéstől áthatott önzetlen férfiakat!

Könyve lényegét képező első feléhez a második részben korszerű közgazdasági reflexiókat ad, amelyekben ügyesen összeállított adatokkal fontos magyar gazdasági momentumokat exponál és a hazai képet a világgazdasági helyzetbe a szakember biztos kezével helyezi.

A harmadik részben a megértéshez és a teljes áttekinthetőséghez fontos statisztikai adatokkal örvendeztetni olvasóját

Dr. Hirling alapos felkészültségét bizonyító könyve nem jelentéktelen része annak a munkának, amely hazafias lelkesedéssel keresi a szebb magyar öv útját.

„a”

A tarnavölgyi szüret de különösen a verpeléti és feldebrői befejezéséhez közeledik. Mennyiségileg közepes, de minőségileg kitűnő mustokat szűrték. Az első, kényszerült szedések 18 fokos (Klosterneuburgi-Babó szerint), a saszlák 20—21 fokos, a rizlingek 22—23 fokos mustokat eredményeztek. Az eltelt év szőlők teljesen épek lesznek még farsangon is és igen édesek, bár kissé a tartós szárazság miatt vastag héjúak. Az új borok, helyesen mustborok a zajos erjedés befejezése után 11—12 malligánosok lesznek; aki pedig a zajtalan erjedést is le fogja jövő júniusban bonyolítani 13—14 fokos borokat remélhet, melyek a harmadik évre „készre kezelttévén” tüzes, finom ízű borokat vihetnek a világszintre.

A feldebrői vasbeton hid terhelési próbáját október 14-én hajtotta végre Harkányi miniszteri, műszaki tanácsos, melynek eredménye az lett, hogy a hid fényesen sikerült, mert a négyzetméterenként 30 mázsa terhelésre az 1200 métermáza súly, 24 méter fesztávolságú hidtest az engedélyezett 2.4 milliméter lehajlás helyett csak 0.64 milliméter lehajlást mutatott; sőt ami az egésznek a lényege, a súly elmozdítása után a hid azonnal elfoglalni igyekezett eredeti helyzetét, a vízszintes irányt. A hidat Holényi államépítészeti mérnök gondos felügyelete mellett a Márkus testvérek építészeti vállalata alkotta. Laikus szemmel nézve, a repülőhíd szerű alkatmány igaztamasztás nélkül 24 méter hosszával merész, de igazán szép alkotás és a terhelési próba szerint teljesen megbízható is. Vagy tíz napi burkoló, kovács és kőműves befejező munkák után a hid a közforgalomnak át fog adatni.

Vght. 4008 sz./1932.

Árverési hirdetmény.

Dr. Vajda Lipót végrehajtató javára 115 pengő 30 fillér tőke, ennek kamatai 22'83 pengő biróilag megállapított eddig valamint jelen tűzéssel felmerült költségek erejéig a hatvani kir. járásbiróság 6014/1930 sz. végzésével ehrendelt és 1932. augusztus hó 31-én foganatosított kielégítési végrehajtás során felülfoglalt és 1390 pengőre becsült ingóságokat, közöttük: butorok, jégszekrény, zongora stb. a Vht. 102. §-a alapján Ecséd községbe, végrehajtást szenvedettnél 1932. évi november hó 5 napján délelőtt 11 órára kitűzött birói árverésen a legtöbbet ígérőnek, készpénzfizetés ellenében, esetleg a kikiáltási áron alul is, de legalább a becsérték 2/3-ad összegéért el fogom adni. Ezen árverést a Vh. nov. 20. §-a értelmében azon végrehajtók (csatlakozók) javára is kitűzöm, kik a hirdetmény kibocsátása napjáig a fenti ingókra kielégítési jogot szereztek és ellenük halasztó hatályú igénykezeset nincs.

Hatvan, 1932. október hó 17. napján.

Karácsony Dezső

kir. bírósági végrehajtó.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

Ög Vilmos, Hatvan. Telefon: 85.

Társszerkesztő: **Balogh István Gyöngyös.**

Főmunkatárs: **Kelemen Andor, Eger.**

Kéziratok, előfizetési és hirdetési díjak a kiadóhivatal címére Hatvanba küldendők.

Hirdetések díjszabás szerint.

A kedvezményes vasúti jegyét ne használja föl arra,

hogy saját és a mások szükségletét BUDAPESTEN szerezzé be!

Van Hatvanban elég megbízható iparos és kereskedő, -- becsületbeli kötelesség azokat támogatni!

Káposztás István

étterme és
szállodája
HATVAN.

A vasúthoz vezető ut mellett.

GYÖNYÖRŰ, ÁRNYAS
KERTHELYISÉG.

Az okos, takarékos ember

csak nagy fűtőértékű
salak-, kő-éspalamentes
szénnel fűt.

A tatai szén és brikett

ezen kiváló tulajdon-
ságokkal rendelkezik.
Egy próbarendelés

BARÁTH ISTVÁNNAL
(Grassalkovich u. 74 sz.)
meggyőző mindonkit gyakorlatban is.

VIG FERENC

**órás-ékszerész, var-
rógép és kerékpár
kereskedő HATVAN.**

Ajánlja dusan felszerelt áru-
jait ugymint órák, ékszerek,
disztárgyak, varrógépek, ke-
rékpár és motorkerékpárok
valamint alkatrészeit.

Kedvező részletfizetésre is kapható.

Bindfeld Márk és fiai részvénytársaság

épületfa kereskedő cégnél
a legmodernebb kivitelű
cementárúk és műkövek
beszerezhetők.

Hatvan. Telefon 30.

„Orion”

első rendű rá-
dió készülékei

Fuchs Lajos

kerületi képviselő
üzletében kapha-
tók. Telefon 108.

Klang Sándor

vaskereskedő.

HIRLING LÁSZLÓ

ÉPÜLET ÉS MŰBÚTOR
ASZTALOS.

Blumenthal fakereskedő mellett.

Központi iroda:
Horvát Mihály ucca 774.

Nagy és kisméretű! géptégla, hornyoltcserép!

A Hatvani Gőztégla és Cserépgyár r.t.
hatvani gyártelepén kitűnő minőségű.

Nagy méretű téglák	Hornyoltcserép
Kisméretű „	Gerinc cserép

TELEFON:	VIDÉKI
Központi iroda 22.	viszonteladókát
Gyártelep 31.	keresünk.

**Olcsó áron,-
részletfizetésre is kapható!**

Schwarcz László

röfös-, rövid
és
divatárúháza.

Rosenberg

**vas-, fűszer-,
csemegeke-
reskedő, ke-
rékpárakár.**

Imre Sándor

CSEMEGE ÜZLETE.
Dr. Lakner-féle ház.

Heller Izsó

illatszer és pipere cikkek,
fotoszaküzlet.
Gallértisztítás, kolmefestés!

Balogh Zoltán

cipésmester.

BORBÉLY és KRAMMER

HATVAN

TELEFON 80 SZ.

Foglalkozási ágak:
gépjavitó üzem, autó
és gépfelszerelési cik-
kek árusítása, szik-
vizgyár, daráló ma-
lom és hideg uton
történő szekérráfu-
zás. Sphinx benzín
töltő és garage.

Blumenthal Béla

épületfa-kereskedése és
cementgyára.

Hatvan. Telefon 29.

Elsőrendű cementárúk!

Mindennemű építőanyag:
cement, téglák, cserép, nád, kőpor stb.
a legjobb minőségben kapható.

Vörös János

mészáros. Villanyerőre beren-
dezett hentesáru üzeme! Napon-
ta friss vágások és főlvágottak.